Ч. 262 (14.805). Львів, субота 27. листопада 1937. Uplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 228-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Совітській Україні не стає збіжжа.

Чимало колгоспів УССР, Криму, Чорноземного краю та Білоруси рішило цього року не продавати державі збіжжа, бо має його так мало, що не вистарчає навіть на власні потреби. Збори колгоспників вислали у цій справі вже понад 23.000 резолюцій владі, ставлячи її у важке положення. (АТЕ).

ЧИСТКА В УКРАЇНСЬКІЙ СОВІТСЬКІЙ ПРЕСІ.

За три квартали цього року переведено чистку в редакціях часописів УССР, усуваючи 80 прц. відповідальних редакторів, яких здебільша заразом виключено з партії за участь в „опозиційних групах" або за звязок з ними. 47-ох редакторів арештовано і заслано. (АТЕ).

Що відповів ґен. Франко

комітетові неінтервенції?

Льорд Плімут дістав відповідь еспанського національного уряду на пропозиції комітету неінтервенції у справі евакуації добровольців, віднови контролі та умовин признання комбатантських прав.

Ген. Франко приймає в основі всі пропозиції, але у справі признання комбатантських прав висуває домагання, які на ділі зводяться — на думку британських кол — до відмови. М. і. він домагається, щоби признати йому права воюючої сторони вже після евакуації 3-ох тисяч добровольців.

Тимчасом згідно з пропозицією комітету, уряд з Бургосу мав би дістати комбатантські права щойно після евакуації більшої частини добровольців. Під цією більшістю Англія і Франція розуміють 75 прц.; СССР також приняв таку інтерпретацію.

ЗНОВУ СЛІПА ВУЛИЧКА.

Вчора ухвалив відповідь червоний уряд, ні дістане її комітет неінтервенції. Правдоподібно що неуспіх комітету неінтервенції в Бургосі матиме некорисний вплив і на становище барсельонського уряду. Коли комітет неінтервенції збереться найближчого тижня, щоб розглянути відповіди обох еспанських урядів, він найдеться мабуть знову у сліпій вуличці.

В АРАГОНІЇ ЧИ НА ПІВДНІ?

Як припускають у Льондоні, у міжчасі національні війська приступлять до великої офензиви, від якої залежатиме дальше доля неінтервенції. Доходять вістки, що офензива йтиме не на арагонському фронті, лише на півдні, на Альмерію. У ній співділатиме сухопутня армія з фльотою.

ГЕН. ФРАНКО ПОВЕРНУВ УСІ БРИТІЙСЬКІ КОРАБЛІ.

Міністр Іден заявив у палаті громад, що еспанський національний уряд звільнив усі засеквестровані брітійські кораблі.

Завзяті бої над озером Тайпу.

ЗРИВАЮТЬ ГРЕБЛІ.

Як подають з китайських джерел, на цілому фронті в околиці озера Тайпу йдуть завзяті бої. Японці атакують найбільше завзято форти Кіянгін, напроти першої тами на ріці Янтсекіян. Японські воєнні кораблі від кількох днів бомбардують форти, та китайці боронять їх завзято, не зважаючи на чималі втрати. На південь від озера Тайпу японці стрінули поважний опір.

У провінції Шантун китайці зірвали три греблі на Жовтій ріці, вода залила японський військовий табор. Як подають з китайських джерел, чимало японських вояків утонуло.

Роздор у французькому людовому фронті.

ФРАНЦУСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ НЕ ХОТЯТЬ ПІДПОРЯДКУВАТИСЯ МОСКВІ.

Французька комуністична партія запропонувала соціялістичній „приспішити акцію обеднання". Вчора вечором постійна адміністраційна комісія соціялістичної партії відповіла комуністам, що саме комуністи, на приказ з Москви, довели до роздору серед французького робітництва. Резолюція соціялістів покликується на статтю Димітрова, поміщену в „Юманіте", в якій шеф комінтерну мірилом доброї віри робітничих організацій уважає їхнє відношення до СССР.

Соціялісти стверджують, що вони не хочуть „вірікатися незалежности в хосен посторонньої держави" і заявляють, що доки комуністи не піддадуть ревізії того становища, вони тимчасово завішують переговори у справі обеднання.

ПІДВИШКА УРЯДНИЧИХ ПЛАТЕНЬ.

Палата послів приняла 521-им голосом проти 4 урядовий законопроскт про зміну платень і емеритур державних службовиків.

АРЕШТУВАЛИ ПРОВІДНИКА ЗМОВНИКІВ ТА ОДНОГО ГЕНЕРАЛА.

Поліція арештувала генерала Дюсенера, б. шефа кабінету міністерства летунства. Вчора переслухав його слідчий суддя і поставив у стан обвинування.

Поліція повідомляє, що вона арештувала Евгена Дельонкля, провідника викритої організації, яка зоветься „тайним комітетом революційної акції (по французьки коміте секрет де ль'аксіон революсіонер" у скороченні Ц. С. А. Р.) та його брата Генриха. Цей останій признався, що належав до тайної організації і мав завдання зорганізувати оборону перед комуністичним пучем.

Крім того поліція перевела ревізію в домівці монархістичного органу „Курір Рояль" („Королівський Курієр"), що є органом претендента до французького престолу. Ніяких інформацій про вислід ревізії нема.

Французька публична опінія починає глядіти на цілу справу „ЦСАР" з гумором, як на імпрезу заранжовану й роздмухану урядом і лівицею

Політична констеляція Волині

і Зїзд В. У. О. у Рівному.

Луцьк, 20. листопада 1937.

Як усе на світі, так і життя Волині невпинно змінюється. Сьогоднішня волинська дійсність вже в дечому неподібна до торічної чи позаторічної. І ці зміни ще раз переконують нас, що — як каже приповідка — „людина стріляє, а Бог кулі несе": що й „найсильніші" в даному моменті одиниці — не одинокі чинники, які творять це життя.

Як відомо, волинське життя в останніх роках зазнало чимало потрясення. Воно подабало на той розігнаний віз, що його раптом звернули в бік. Щось в ньому затріщало, щось поламалося, щось відкотилося на сторону, хтось лежав під ним розчавлений, хтось біля нього зойкав. Та й ті, що раптом звернули його з природнього шляху, робили враження, начеб утратили панування над ним.

Розсипалися давні українські організації, скрутило в бік політичне життя (частинно в напрямі підпольних організацій — комуни й ОУН), легальні політичні організації притихли, прийшла низка судових процесів — але й Петро Певний, який проповідував і своєю особою символізував новий волинський лад, опинився під тим возом, що його сам перевернув.

Система т. зв. певнівщини не могла закріпитись, бо була штучна, неприродна. Не вважаючи на всі штучки, які мали переконати українське громадянство, що т. зв. співпраця і співжиття з польським урядовим апаратом та громадянством принесе українцям найбільші користи, а польську сторону мали переконати, що саме він, Певний, є найкращим, найльояльнішим і найвірнішим контрагентом, — не зважаючи на всі ті штучки росло невдоволення по обидвох сторонах. Петя перетягав струну. Події доконали решти.

Прийшла смерть марш. Пілсудського, що потрясла цілим польським життям, прийшли хитання національної політики, ліквідація ББ, сильний зріст впливів офіціяльної ендеції, зміцнена підпольна комуністична й націоналістична робота, щораз яскравішою ставала забріханість Певного і люди ставали щораз голосніше про неї говорити.

З упадком Певного прийшов новий курс ВУО, хоча дехто заперечує це: прийшов не тому, що змінилась одна особа лідера, а тому, що до впливів дійшли рядовики, які не погоджувалися зі згаданою забріханістю, бо ближче стояли до життя народніх низів і краще відчували його потреби й настрої. Ясно, що ті незалежницькі течії мусіли викликати реакцію. Під знаком того виру й відбувся надзвичайний зїзд ВУО 7-го листопада в Рівному.

І відгуки того зїзду дуже ріжні й дуже цікаві. І так проурядовий тижневик „Волинь" в ч. 46, (з 14. XI.), подаючи на 3 сторінці докладний звіт із зїзду, на першій сторінці, у вступній статті під наголовком „Обеднання польського громадянства на Волині", нарікає на спроби деяких одиниць і кол затемнювати характер ОЗН і кінчає таким висновком: .....Є люди, які своїм

малим розумом не можуть збагнути, що великі річи не можуть спиратися на омані авторитету, що насильство й гнет ніколи не бувають творчим чинником".

Хоча „Волинь" переконує, що ОЗН на Волині „нічого не руйнує", лише „перетворює розпорошену енергію, концентрує її в збірному чині" і т. д., але вже сама стаття, її випади в бік неназваних чинників „насильства й гнету", накликування до консолідації під загрозою поразки та твердження, що ОЗН мусить опертися на підстави дорібку польської політичної думки, себто зліквідованого волинського „Зедночення польскей мислі народовей", яке підтримувало лінію „співжиття", — все це вказує, що справа підходу до українців та ВУО викликує по польському боці ріжні суперечки.

Очевидно, неясна лінія меншинневої політики центрального уряду і рух ендеків на Волині вплинули й на нижчі урядові чинники, коли б. посол Серветник скаржився на зїзді в Рівному, що діяльність ультральояльного ВУО на місцях зустрічає перешкоди від адміністраційних чинників, себто що ті менші та маленькі чинники роблять свою власну та вірніше — ендецьку політику. Зрештою і заява ген. Ґаліци в Луцьку в імені ОЗН, що **„господарі тут лише поляки"**, а українці навіть не співгосподарі, як це досі говорилося на Волині, вказує на те, що і національно-політична фразеольогія змінлива і дійсність може бути дуже ріжна.

І тому ще перед зїздом у Рівному президія ВУО постановила звернутися до вищих чинників у Варшаві з меморіялами про ріжні незадоволені потреби українського народу та про кривди, які йому діються, відступаючи від славословної лінії Певного. Зїзд мав, очевидно, завданням підтримати ці меморіяли своїми резолюціями. Але обстанова, промови й реферати на зїзді ВУО говорять значно більше, ніж говорили читачам часописів короткі вістки прб згадані меморіяли.

Отак голова ВУО пос. С. Тимошенко в своому політичному рефераті пригадав квітневу конституцію, що ґарантує рівні права всім громадянам Польщі, і вказав на „зріст шовіністичних настроїв серед польського громадянства, які витворюють умови не до співжиття й братерської співпраці", та заявив, що ВУО „ніколи не погодиться, щоб український нарід трактовано, як громадян 2-гої сорти, і що ВУО за права українського народу буде боротися".

Прот. М. Волков у свому рефераті про культурно-освітні справи говорив про ті **„кривди, які діються українському народові в справах шкільництва"**, домагаючись, щоб скасували шкільний закон Ст. Ґрабського, щоб учителі поляки знали українську мову і т. д. Тільки пос. Бура, говорячи про господарські справи, немов забув, що українське зорґанізоване господарське життя на Волині перестало істнувати та обмежився до питань загального та спільного господарювання.

Загальниковий характер мають також резолюції зїзду, хоч і згадано в них ближче про ріжні окремі ділянки українських вимог.

Загально сказано, що зїзд „стоїть на ґрунті всебічного задоволення українських національно-політичних домагань у згоді з конституцією РП, від яких не відступить жадною мірою"; в „невідкличних вимогах" ще додано: „щоб українська дитина мала запевнену можливість користати зі шкільної науки".

Цей зїзд, як і його ухвали безумовно характеристичні для сьогоднішньої волинської дійсности. Певнівську казку про ідиллічне співжиття двох народів Волині зїзд остаточно розвіяв. Заслуга зїзду в тому, що він мав мужність признати втрати останніх літ та необхідність боротьби, себто, що почав говорити те, що ввесь час говорили поборювані Волинським Обєднанням громадяни, які не хотіли до ВУО пристати, не погоджуючись з системою певнівщини.

Признаємо, що заповідження боротьби за права народу, загарантовані конституцією, українським масам може сподобатися й може притягнути до себе їхні очі й надії. Але яка реальна вартість заяв „не відступимо" й „будемо боротися"? З ким і як?! Адже ВУО повстало, як проурядова політична група, разом з своїми прибудівками — за згодою міродатних чинників та за їхньою допомогою. Чи ВУО зриває з ними і з ними буде боротися?! Бо коли має на увазі лише польські громадянські шовіністичні кола, то чейже не вони при владі і не від них залежить задоволити потреби українського народу. І кого ВУО хоче провадити до боротьби?

Правда, в одній резолюції говориться, що добуття „підставових постулятів українського життя в РП залежить... передовсім від сконсолідованих зусиль цілого українського громадянства", і далі, що „зїзд свідомий того, що ідеольогія ВУО знайшла вже глибоке зрозуміння серед найширших верств українського населення Волині". Коби це так, то справді ВУО моглоб починати „боротьбу". Але в дійсности справа виглядає інакше, і це знають самі керманичі ВУО. На перешкоді стоїть жаль, що його відчувають до ВУО волинські маси, які роблять ту організацію співвинуватою за ліквідацію українських господарських станиць. Колишній ректор Господарської Академії напевне розуміє, що ця господарська сторона це найніжніша сторона життя нашого селянства, особливо в часі малоземелля, безземелля та безробіття в селі.

І тому ситуація ВУО дуже важка та складна. Останній його зїзд, це факт витворювання на Волині нової політичної констеляції. Події на польському відтинку і на волинському терені, зокрема зріст польських шовіністичних настроїв та активізація українських крайніх течій, все це було причиною скликання зїзду в Рівному, сапування ВУО внутрі та спроби притягнути до себе ширші маси.

Щоб бути обєктивним, треба признати, що нові керманичі ВУО поводяться зручніше, культурніше та гідніше. Але сьогоднішнім вуївцям багато бракує навіть на добрих „угодовців". Певнівщина ще не вижилася до кінця. Поляки Конґресівки теж мали угодовців. Але вони ніколи не зрікалися такої найважнішої національної ділянки свого життя, якою є власне економічна організація, як це зробило ВУО.

Саме через те ВУО часів Певного цілковито підрізало свою опінію в очах народу, а сьогоднішнє ВУО, кажучи про ґарантії конституції, не має ще відваги сказати: конституція нам забезпечує власний економічний розвиток і тому хочемо мати окремі українські господарські організації. В резолюції зїзду в господарських справах є все, крім цього єдиного — найважнішого.

В цьому й слабість ВУО. Але є теж моменти його сили. Обєктивно насвітлюючи волинську дійсність, скажемо, що ВУО має під цей час дуже сприятливі умовини для свого істнування та що сьогодні воно **сильне тим, що крім нього, завдяки політиці Певного, на Волині майже нічого більше рідного нема.** Тому частина селянства, частина молоді, яка не може витримати без книжок і вистав, а навіть і ті інтелігенти, які кажуть, що ліпше щонебудь, ніж нішо, — поволі тягуться до ВУО. Тому-то помиляються ті, які думають, що ВУО, не буде розвиватися, а число його „Просвітянських Хат" не буде збільшуватися. Трагедія ВУО в тому, що воно не всилі змінити свого засадничого характеру, який має від перших днів свого повстання, ані теж не всилі змінити української волинської дійсности.

І в цьому Ахіллева пята Волині в тій новій політичній констеляції, що тут витворюється.

О. С-ський.

Сила Японії на морях.

II. ЯК АДМІРАЛ ТОҐО ТВОРИВ ЯПОНСЬКУ ВОЄННУ МАРИНАРКУ?

Між студентами, що їх Меїдзі Тенно вислав 1868. р. за кордон, була одна молода людина дуже низького росту, слабої будови, з мрійливими очима; він не звертав на себе нічиєї уваги; звався Тоґо; його завданням було пізнати всі ділянки морської техніки. Після 7-літнього побуту в Анґлії вернувся він із богатьома диплломатами до батьківщини.

30 років пізніше, 27. травня 1905. р. досвіта один японський кружляк повідомив радієм — яке тоді ще було новим винаходом, — що з нього помітили ворожу фльоту, яка мабуть звертається на схід. Адміральський корабель переловив цю радіотелеґраму — її доручено сивій людині низького росту, зі слізливими очима. На його приказ в другій годині пополудні прапорами сиґналізують приказ: „Від цієї битви залежить майбутнє імперії. Японія чекає нині від кожного члена залоги відваги й енерґії. Тоґо."

Під командою адмірала Тоґо, вихованого у британській морській школі у Ґрініч, дійшло до найбільшої в сучасній історії морської битви, що своєю тактикою помітно перевищила бій під Сантяґо заперед 7-ох років, і якій не дорівняла битва під Скараком підчас світової війни. Тоґо осягнув перемогу, про яку мріють народи і до якої приготовлюються цілі покоління.

Щоби врятувати Порт Артур та скріпити свою тихоокеанську фльоту, Росія вислала з Балтійського Моря рештки своїх морських сил під проводом адмірала Рождественського. Частина тої фльоти плила через Середземне Море, решта — довкола рога Доброї Надії, бо Анґлія, як союзник Японії, замкнула Росії Суецький канал. Обі російські ескадри злучилися коло побереж Анаму.

Начальний вожд японської фльоти адмірал Гейгахіро Тоґо знав, що командант ворожих сил відважний, здібний та мудрий, що російська фльота куди більша від японської. Але знав він також, що ворожа фльота не має досить залоги ні муніції та у неї замало вугілля, щоб окружити Японію. Щоб доплинути до Владивостоку і там набрати палива, мусіли москалі переплисти доволі вузький (122 морські милі) пролив коло острова Чушіми та Японське море. Там саме чекав на ворога адмірал Тоґо.

Коли обі фльоти зблизилися на 6 кільометрів, почалась перестрілка; з гарматнього диму повстали дві рівнобіжні чорні смуги. По трьох годинах перша лінія російських кораблів стала небоєздатна, адмірала Рождественського важко ранили. Коли настала ніч, російська фльота була вже зовсім розбита; в полудне найближчого дня 4 російські панцирники, 5 кружляків і 5 помічних кораблів лежало на морському дні, 4 панцирники і 2 шпитальні кораблі опустили прапори. 4.000 москалів згинуло і втонуло, 7.000 попало в полон; японці втратили 2 торпедовці, 116-ох убитих і 350 ранених...

Бій під Чушімою вирішив питання геґемонії на Тихому Океані та поставив Японію у ряд світових великодержав. Історія не знає битви, де переможено би з такими малими жертвами. Не диво, що адмірал Тоґо вернувся до Сасебо з авреолом національного героя.

Минуло ще 30 років: Росія опинилась без фльоти, Японія заволоділа морями Сходу і може небавом пануватиме над цілим Тихим Океаном. Америка не хоче до того допустити, Анґлія також. Та хто знає, чи фльоти тих двох великодержав не жде така сама доля, як російську? Тоґо помер у 1934. р., та його дух живе сильніший ніж колинебудь, а японська фльота, яку він створив з нічого, є нині сильніша, ніж він міг мріяти. Як старець бачив він ще як 1933. року 161 японських воєнних кораблів увійшло до Токійського заливу і там закинуло якорі. Та армада, уставлена рядами, займала 36 квадратових миль поверхні. Сурми скликає залоги всіх кораблів на задні чердаки. Поволи здовж стиснених панцирників просувається корабель „Гієї" з цісарською бандерою, на якій видно золоту хризантему на багряному тлі. Залога каменіє на „позір", бо на капітанському містку стоїть дрібна — але така свята — постать цісаря Гірогіта, сина богів, 124. володаря Японії, що 16. раз робить перегляд фльоти. Підчас першої ревії, 1890. р., та фльота — ще вибудована за кордоном — мала лише 32.000 тон. До 1933. р. вона збільшилася 26 разів, усі її одиниці збудовані у краю. Все таки в дні останньої ревії кожний старшина і моряк соромився прохожих, що нема більше кораблів, які можна би показати цісареві, що японська фльота не дорівнює британській та американській.

Ще один протиукраїнський алярм.

ВІДЧИТ ПРО „УКРАЇНСЬКУ НЕБЕЗПЕКУ“ У ВАРШАВСЬКОМУ ЗВИОНЗКУ ЛЕГІОНІСТІВ.

(Від нашого кореспондента).

Варшава, 20. листопада 1937.

В мин. четвер 18. ц. м., заходами управи столичної округи Союзу легіоністів, у вщерть виповненій репрезентаційній салі Ресурси Обивательської відбувся відчит дипл. майора **Людвика Домоня**, в якому прелегент старався у довгих виводах зясувати суть польсько-української проблеми та поручити методи для її розвязки. Обмежуючись до ролі обєктивного слухача, постараємось передати їх як мога точно і вірно. Ось хід його думок:

В 1920 році (розпочав прелегент вступаючи на обвішану великими мапами, діяграмами та графіконами трибуну) марш. Пілсудський заключив з отам. Петлюрою умову, на підставі якої українські і польські війська зобовязалися співдіяти на засаді: незалежна Україна з незалежною Польщею. Збруч і лінія більш-менше сьогоднішньої польської східньої границі мали бути кордоном між обома народами. Та умова віддала Польщі дуже великі користи, але не розвязала дефінітивно української проблеми.

Прелегент виказавши на спеціяльній (друкованій) мапі лінію „українських територіяльних претенсій“ (Криниця - Ярослав - Холм - Барановичі і т. д.) подає довгий реєстр статистичних дат, які реасумує так: „В дійсності Галичина має 28% поляків та 72% меншин“.

З черги прелегент обговорює „найважніші ділянки політ. і економіч. життя поляків та українців“.

„Українці — говорить — є поділені на низку партій відповідно до („з титулу“) впливів сусідніх держав (?!) і не можуть між собою погодитися, хоча ціль мають одну: незалежну Україну. Ще тепер ріжниці між ними великі і, гадаємо, в найближчому часі вони (українці) не погодяться. Але з певністю вони зуміють знайти спільну мову, так як це було в грудні 1936 р. на конференції у Берліні (?!), де крім УНДО були ще й палїївці, ОУН, гетьманці і інші (?!). **Всі вони там зустрілися і мріяли** про Велику Україну від Кракова по Волгу і Кавказ“ (буквальні слова п. Домоня!!).

„Істнує ще“ — на думку прелегента — „інший поділ українського громадянства, а саме люди старші, понад 35 років, поважніші, поміркованї, скристалізовані, угодові, та молоді шовіністи, безоглядні собфрники.

„За репрезентацію українців вважають УНДО — групу послів, не репрезентує вона цілого суспільства і співділає з шовіністичними кругами“.

„Крім того є ще палїївці, група хомишинівців та інші“.

Прелегент пояснює з черги значіння „русинів“ і згадуючи при нагоді, що термін „українець“ вигадала в 1850 р. Австрія, — говорить: „Русини, або староруснаки це властиво ті самі українці. Русини залишились москвофілами, і навіть комуністів вважають братами. Це група не багато варта. Одначе для нас (поляків) не є ця проблема байдужа, польське суспільство повинно прийти їй з допомогою. Русини є льояльні, але коли ними не займемося — старі скомунізуються, молоді підуть до України“.

На адресу галицьких німців прелегент висловлює кілька гострих завваг, стверджуючи м. ін., що ця меншина від кількох років згітлеризувалася, дістає гроші з Німеччини і є несимпатично наставлена до держави“.

Жиди — гадає прелегент — не є страшні; їх проблема в порівнанні з українською другорядна, слід тільки тут вважати, щоб жидівське майно не переходило в українські руки.

„Українці в економічно-освітній праці не знають між собою політичних ріжниць і мають надзвичайні осяги, бо створили певне ціле мінімум, що своєчасно буде готове стати підкладом цілого держ.-екон. апарату“.

З істнуючих організацій майор Домонь ставить на перше місце РСУК — далі Рідну Школу і Просвіту. „Маслосоюз“ — як каже прелегент — „має 7 крамниць в Катовицях і 2 у Гдині, а на весну погрожував, що заложить склепи у Варшаві та Любліні“. Прелегент оперує статистичними цифрами, обговорює діяльність усіх наших кооперативних установ, та промислові, що вже навіть „кинувся на нафту“ признає „пляновість і доцільність“.

Для наглядної ілюстрації своїх тез прелегент має великі колірові, „точні“ мапи, що все виказують „напір“ українців.

„Однак не булоб трагедії, якби та діяльність українців не мала 2-ої сторони медалі. Кожна українська економічна станиця є станицею мобілізації українського шовінізму (?!) Всі інституції оподатковано на ціль свідомости. Велитенські суми скривають вони в своїх буджетах на ту ціль. „Центросоюз“ нпр. у 1936 р. виплатив „Просвіті“ 120.000 зол., „Маслосоюз“ ще більше“. (?!).

Згадуючи врешті відому легенду про перехід 200.000 гект. польської землі в українські руки майор Домонь заявляє: „Українці слушно розуміють, що без землі — нема держави. Завдяки державним кредитам, що їх непостережно розпроваджують фаворизовані урядом їхні установи — українець завжди дістане гроші на купівлю землі“.

Під культурно-освітнім оглядом прелегент ділить українців на жмінку інтелігенції та маси анальфабетів. Інтелігенція невтомно працює над національним освідомленням мас і тому стільки галасу роблять і робитимуть українці вже й певно на найближчій сесії Сойму з тої причини. Шкіл польських є 50%, утраквістичних 42%, українських — 8%. (Дефініція: „утраквістична школа це школа, де половина предметів викладається в українській мові“) Прелегент в гострих висловах характеризує все українське вчительство, при чому про впливи „Рідної Школи“ каже з покликанням на дані одної військової установи, яка не повинна бути йому вдячна за таку рекляму.

Українська наука в очах і висловах прелегента — це майже рай: дітей в гімназіях учать задармо, Наук. Т-во ім. Шевченка це — „малий університет“, а майже всі вчителі-українці є під впливом ОУН. Українська академічна молодь, ведена старшими є здисциплінована, одноціла і стосує терор. У всіх повітах терору (Сокаль—Бережани—Стрий) діє молодь, яка вміє одного дня, в одній годині на терені одного повіту — дати 120 відчитів. Студенти організують підпали та стріляють до командантів „Стшельца“.

Окреме і „тепле“ місце дістає „Союз Українок“ на чолі з п. М. Рудницькою („енергічна і здольна невяста“). „С. У.“ має на 14.000 членів більше ніж усі жіночі польські організації у 8-ох східн. воєвідствах, роздає даром один часопис. Тільки вищі школи і театр в Галичині є польські“.

„Українське духовенство інтелектуально нижче від польського, але є боєве і на всіх відтинках виграє боротьбу з римо-католиками. **Поль-**

М. Рудницький.

Чи можна жити з пера?

Молодий Приятелю!

Ви не перший, що не маючи засобів до життя, під напором молодечої енергії, огрітий іскрою надхнення, хапаєте за перо, щоб щось заробити. Ви може читали життєписи Мультатулі, Гамсуна і Джека Льондона і приклад їх боротьби за право на істнування та за власний талант заохочують Вас піти їх слідами, хочби і Ви мали якийсь час голодувати.

Погані дорадники — тверезі радники, що маючи місячну плату знеохочують своїм скептицизмом талановитих юнаків до професії, з якої вони — як молодим здається — їдять не тільки хліб, але й булку з медом. Автім коли вірна інформація не зашкодила ще ніколи сміливим піонірам, то обовязком старших є грати ролю радників, хочби молодші мали з нього сміятися, як із заскорузлої черепахи.

Серед галицького громадянства письменник досі не може жити з письменницької праці, хочби писав легко, багато і під смак широкої публики. Пересічний гонорар за книжку не перевищає в нас 400 зол., отже треба б давати що-два місяці одну книжку, щоб сак-так жити. І для цього треба б іще найти постійного видавця, який умів би продавати друковані твори, бо видавців у нас нема. Вряди-годи бере на себе видання книжки якась установа чи приватна особа і рідко продовжує цей гарний почин. Продавати одну-дві книжки не виплачується через кольпортерів чи розсилку наосліп на ріжні адреси; книгарень у краю ми не маємо і сотні тих інтеліґентів, що купили б книжку, якби хтось її підсунув їм під ніс плавають десь по провінціяльному морі, як ті риби, на які ніхто не закидає вудок, не то вже неводів.

Пригадайте собі життя Франка. Він при всій своїй подивугідній роботящости, таланті та енциклопедичній освіті, яка дозволяла йому постачати рукописи на всякі принагідні теми і на означений реченець — бився у злиднях до смерти і не міг навіть найти свобідного часу на твори, що вимагали часу і забезпеченого завтрішнього прожитку. Літературна праця є й досі в нас працею для розваги поза годинами професійної каторги.

Тепер скажете, що серед таких умов письменник не має змоги якслід розвивати свого таланту, бо праця для заробітку забирає в нього більшу половину дня і більш як половину його сил. На це нема ради. Щойно тоді, коли галицький письменник зможе писати для всіх українських земель або матиме талант европейської величини, щоб давати свої твори відразу в перекладах, він може обійтись без „головного заробітку“.

Деякі европейські письменники, що живуть із пера, але почали від інших професій, не вважають за великий проклін тої другої, заробіткової професії. Вони потішають авторів, що фахові студії та якась професійна практика незвичайно збагачують обсерваційний матеріял письменника, дають йому нагоду зустрічатися постійно з ріжними людьми, цікавими „випадками“, „станами“ — проблемами, до яких він не мав би доступу, якби не мусів виконувати якоїсь „спеціяльности“.

Інші звертають увагу на те, що професійна праця письменника, який приневолений систематично доставляти рукописи і думати про заробіток пером — може часто вироджуватись у маneру шкідливу для його таланту, може насилувати цей талант, продавати його на замовлення. Коли у великих письменників талант часто нагадує бездонне джерело, з якого бе ключем цілими роками нафта, то навіть у них молодість чи довга перша доба дебютів не може дати їм спокійної матеріяльної забезпеки, хочби їх твори були найкращі. Талант мусить мати час, щоб дозріти і ще більше: щоб широка публика до нього набрала довіря. Знаємо занадто численні приклади, коли письменник починає жити із своїх творів щойно тоді, коли вже багато жити не потребує — недалеко перед своєю смертю.

Можна мати наскрізь оригінальний талант і **саме тому** можна бути засудженим на досмертну невдачу на книгарському ринку. Неодин із тих, що заробляють міліони на своїх книжках, якийсь Едгар Воллес, Гол Кейн або Моріс Декобра взагалі не має нічого спільного з літературою, — навіть їх імен Ви не найдете в історії літератури. Циркові акробати проявляють у своїх продукціях інколи більше мистецтва, ніж ті жонґлери словами, бо вкладають у нього більше зручности та крови.

ське духовенство лише перешкоджує в ділянці Т. Ш. Л. і тому тратимо (поляки) душі. До тої пори вкрадено нам — як кажуть цифри — 50.000 душ (на салі зідхання — „ах!")... але це щонайменше 100% замало (?!). Один з професорів ягайлонського університету — продовжує прелеґент — обрахував буцімто, що греко-кат. віроісповідання вкрало римо-католицькому — півтора міліона душ" (саля задубіла з дива).

І тут наступає найменш сподівана атака прелеґента проти... Риму.

„Греко-катол. духовенство користає з помочі Риму, що обманює себе надією навернути ним Росію, тимчасом Митрополит Шептицький з греко-католицької церкви зробив церкву українську".

Врешті приходить черга і на нашу пресу. Прелеґент оперує прецизійно виготовленими графіконами, подає висоту накладу поодиноких органів і стверджує, що поляки є й тут побиті українцями, особливо виводить його з рівноваги розвій української фахової та літературно-наукової преси.

Вкінці приходить аналіза „державного значіння української проблеми". Прелеґент запевняє, що ще в часі миру „українська небезпека" не є страшна та що „в найгіршому випадку" „можна вдержати лад в Галичині силою", але на випадок війни істнують дві розвязки: „або українці підуть з Польщею льояльно проти ворога, що є можливе, але майже виключене, або — підуть проти поляків". Така евентуальність погрожує полякам „втратою земель, лісів, населення, нафти, контакту з Румунією і т. д." „Ніяка військова сила не зможе вдержати на тих теренах послуху, якщо не буде чину і зорґанізованої акції польського суспільства".

Висловивши той погляд, прелеґент зясовує докладно плян відомого львівського Порозумівавчого Секретаріяту польських організацій, обговорюючи детально провідні лінії його акції, намічені праці в терені, фінансову кампанію і т. д.

Після реферату відбулася **широка і цікава дискусія**, якої — на жаль — з огляду на застереження провідника зборів і поодиноких промовців не можемо зреферувати, зазначуємо лише, що кількох учасників дискусії обективно рферувало суть української справи, а деякі поважні знавці тої проблеми закидали просто прелеґентові оперування неправдивими числами і даними.

„Польска Збройна", одинокий пресовий орґан, що в дуже обережних висловах зреферував відчит — висказалась про нього словами:

„Відчит майора дипл. Домоня зактуалізував проблему Галичини (Малопольскі Всх.) і унагляднив його вагу. Не зійде вона вже з обсерзаційного поля польської загальної думки".

Українському слухачеві прикро і дивно було слухати того відчиту. Не можемо второпати, чому майор Домонь цікавлючись українською проблемою, мусить обовязково дивитися на неї очима пп. Ґрабського—Ромера та спіратися на даних, що їх видно йому доставляють „специ" іхнього сорту: дані наскрізь тенденційні, невірні. Чи реферуючи про українські справи на такому терені, як Союз леґіоністів, дійсно не можна було найти: ні одного слова, щоб признати українцям право до господарського й культурного розвитку, примітивне право до політичних амбіцій? Чи такому відчитові на такому терені не можна було надати бодай вигляду якогось справедливого та гідного підходу, лише доконче треба було втримувати його тоном і змістом на рівні чергового ендецького аляриу на „українську небезпеку"?!

КТВ.

—o—

З польської преси.

Нові гасла консолідації польської опінії.

Відомий польський публіцист Мацкевич стверджує у виленському „Слові" з 25. ц. м. у передовій статті п. н. „Незалежність закордонної політики й оборона конституції з 23. квітня", що в О. З. Н. нема спільного світогляду. Покищо „менажка" обеднує. Одначе „менажка" не може бути гаслом. Тому слід привернути значіння переконань у польському житті.

Без переконань і без цивільної відваги громадян ніяка держава не встоїться, ні монархія, ні република.

Тому автор радить консолідувати польську опінію коло двох гасел, найважніших у теперішній хвилині. Цими гаслами — читаємо далі —

Незалежність закордонної політики. Цієї незалежности слід боронити, бо їй загрожує багато політичних організацій, як П. П. С., що хоче її узалежнити від цілей міжнародного соціялізму та „Фронт Морж", що хоче втягнути нас (читай: поляків — прим. Ред.) в кооперацію европейських сил, ворожих польським політичним інтересам; вкінці жидівський нарід, що попихає поляків до оборони не польської, лише жидівської державної рації.

Друге гасло — **оборона конституції.** Конституція з 23. квітня дає полякам сильну владу і забезпечує тоталізмом, що виснажує культурні сили народу.

Тому автор домагається вільної гри політичних сил, що їх нормує конституція з 23. квітня.

—o—

Державна Рада Прилюдної Освіти.

24. ц. м. відбулося у Варшаві щорічне зібрання Державної Ради Прилюдної Освіти. На ньому мін. Свентославський виголосив вступну промову, в якій представив загально стан усіх родів польського шкільництва, а вісім директорів департаментів і начальників виділів подало у коротких, цифрово докладно зілюстрованих рефератах недостачі, успіхи та пляни поодиноких відтинків Міністерства Освіти. Матеріял, предложений на Раді, здебільша фаховий, мало цікавий для широкої публики. З нього виходить, що кріза шкільництва в Польщі — може в менших розмірах, та всеж істнує далі, хоч уже з буджетовим роком 1938/39 — втретє підвищують досить видатно буджет Міністерства Освіти. Успіхи має міністерство в царині ліквідації безробіття польських учителів, яке в найближчому шкільному році буде зліквідоване. (Це очевидно не торкається українських кандидатів, яких ще є багато з матурами зперед 1930-го року! Коли темпо ліквідації українського вчительського безробіття буде таке, як було досі, тоді можна надіятися його усунення щойно за 7—10 років. — К.) Успіхи виказує міністерство теж у творенні нових вселюдних шкіл на непольських окраїнах. Минулого року уфундовано на північно-східних „кресах" 100 шкіл ім. марш. Пілсудського, у найближчому буджеті міністерство вставило нові 2 міліони зол. на дальших 200 шкіл. Зате кляси вселюдних шкіл переповнені, як і раніш, (один з промовців виказав, що Польща під цим оглядом на останньому місці в Европі), будівництво шкіл теж не відповідає потребам. Помічується незвичайний приріст дітей у народніх школах, а також у середніх, особливо в перших двох клясах. Скільки в цьому році дітей поза школою — не подано. Дуже багато зголошених до середніх шкіл, особливо до фахових, не прийнято в цьому шк. році з браку місця.

Деяке оживлення в монотонію дискусії вніс відомий професор і сенатор Міхалович. У словах, повних глибоких тонів, він бількав над моральним і духовим занепадом польської академічної молоді, яка не вагається зневажувати високі боеві польські відзначення, коли їх несуть на труні жида, або соромно втікає, обкидавши свого ректора яйцями, в моменті, коли зневажений ректор взиває, щоби зголосились ті, що його зневажили. Проти „ґетта" промовляв теж рабін сенатор Шор. Оба виступи не викликали ніякої реакції — за вийнятком порядкової — ані предсідника Ради мін. Свентославського, ані членів Ради.

На Раді промовляв теж одинокий член Ради українець, пос. В. Кузьмович. Він домагався знесення або новелізації розпорядку про т. зв. малі матури, а також створення, бодай при Львівській Кураторії, комісії, зложеної перш усього з представників громадянських українських кол, та не лише урядовців, якої завданням булоб підготовити матеріял для програм головно української мови й історії для шкіл з українською мовою навчання. Мимоходом зазначуємо, що директор загальноосвітнього департаменту запевнив Раду, що міністерство приступає вже до виготовлення програм для шкіл з непольською мовою навчання. Цю заяву треба прийняти з вдоволенням. Але і з застереженням: Щоб цей програмовий матеріял не був у такій пропорції, як нпр. ми бачимо його в програмі історії для ліцеїв з польською мовою навчання. Там місця, які говорилиб про українців, важко найти під дуже побільшуючою люпою... Та до цієї справи матимемо ще змогу повернутись. Сьогодні піддержуємо в пресі апель, висказаний українцем на Раді: Нехай програмовий виділ Міністерства Освіти завдасть собі труду бодай вислухати українців, коли приступає до складення програми для українських шкіл! К.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.
Адміністрація.

У нас є ще неодне вільне місце на Крашевського, Дюма, навіть Карла Мая. Автор, що вмів би кинути річно 10—12 повістей для публики, яка хоче прочитати щось цікаве, по обіді чи перед сном, — може заслужити собі на найвищий гонорар, на якнайшвидший ювилей і найпопулярніший памятник. Чи Ви почуваєте в собі такий розгін? Пробуйте, всі Вас підтримають. Коли ж Ви не відчуваєте настроїв громадянства, які можна б висловити красномовно, широко і популярно, мусите зжитися з думкою, що Ваших творів дуже довго не буде читати навіть тисяча вибранців. Вибранці в нас це ті, що передовсім купують книжку нового автора.

Зваживши, що в нас так мало появляється повістей, оповідань і пес, навіть удвоє і втроє більше наших письменників могли б спокійно жити із своїх творів, якби кожна книжка розходилась бодай у 5000 примірниках. Але нашого життя і нашої статистики не можна порівнювати з ніякими іншими тому, що ми щойно починаємо вчитися купецтва, без якого і література не може приносити заробітку ні авторам ні видавцям. У 1905 р. „Дейлі Мейль" заплатив Віліямові ле Ке (le Queux) 50.000 фунтів гонорару за одну повість. Міліони заробили за оперетки Легар, Фаль, Оскар Штравс, Бенатцкі і більш міліона принесла Фодорові одна комедія „Бідна, церковна миша". Зате Кант дістав за „Критику чистого розуму" всього 220 талярів і при доброму продажі книжки на додатковий гонорар від видавця — кільо табаки і вінок ковбаси.

Можете писати як божевільний, але жити мусите як фільософ.

Економічний огляд.

Господарська активність українського студентства.

ЩЕ ПРО ВСЕСТУДЕНТСЬКУ АНКЕТУ В ЕКО НОМІЧНИХ СПРАВАХ.

В „Ділі" була вже коротка згадка про анкету наших студентів у неділю 21. ц. м. Цим разом друкуємо дещо ширше звідомлення, надіслане нам аранжерами анкети, разом з ухваленими резолюціями.

*

Анкета, що відбулась під гаслом „ані одного сотика в чужі руки" зібрала поверх 300 студентів та гурток запрошених гостей.

Її завданням було звернути увагу загалу нашого студентства на те, що в нашій суспільній структурі проходять важні зміни. Поволі, але послідовно, відроджується і розвивається третій стан, повстає українська торговля, український промисл, твориться сильна економічна підбудова під ціле українське життя.

Але рівночасно можна завважити, що засновки, на яких опиралось наше дотеперішнє „купецько-промислове наставлення", були наскрізь помилкові. Ми взялися творити торговельно-промислові станиці не тому, що ми освідомили собі і ясно зрозуміли, що мусимо своє національне життя розбудовувати у всіх напрямках, не полишаючи ніде прогалини, але тому тільки, що ми були змушені „обставинами" шукати інших засобів прожитку, ніж державна посада, щомісячна платня, тощо, або тому, що не мали змоги студіювати медицини, чи фармації, або врешті тому, що скінчені студії не давали нам жадного прожитку. Не маючи іншого виходу, ми кинулися шукати за джерелами заробітку і найшли його в торговлі і промислі. Це й було провідною думкою виводів обох прелегентів. Вони звертали увагу слухачів на те, що в нас мусить повставати, розвиватися і кріпшати третій стан та господарське життя, але не тому, що нема державних посад, чи взагалі „посад", що нема вигідного, спокійного заробітку, тільки тому, що це є **життєва українська конечність**, що цього вимагає добро нації, що нація без сильної економічної підбудови, без третього стану, без міського елементу, незрізничкована суспільно, є слаба і не витримає життєвої боротьби, піддаючися скорше, чи пізніше, сильнішому противникові.

Так поставивши справу в засаді прелегенти старалися в дальшому зацікавити слухачів тими справами, старалися виказати, що **загал студентства не сміє пасивно, тільки з боку, приглядатися превважній ділянці нашого життя.** Навпаки! Зрозумівши вагу економічного питання в житті нації, відкинувши як помилковий та шкідливий виключно особистий, егоїстичний підхід до господарських питань, студентство повинно **активно поширювати і пропагувати гасла економічної розбудови та незалежности** поміж найширшими верствами нашого громадянства. Гасло „Ані одного сотика в чужі руки", гасло розбудови нашого промислу і торговлі, як життєвої національної конечности в сучасний мент, повинно студентство з запалом та ентузіязмом розносити по цілому краю.

Над рефератами розвинулася широка дискусія, в якій промовці заторкували ріжні справи, порушені в рефератах, то знову видвигали нові, в рефератах не заторкнуті, а звязані з нашим господарським життям.

Врешті учасники анкети приняли понижчі резолюції і після відспівання національного гимну розійшлися.

Резолюції:

Українське студенство, зібране на загально-студентській анкеті в економічних справах у дні 21. XI. 1937. р. стверджує, що:

1) український нарід, у наслідок довгого недержавного життя і політичного занепаду, не мав можливости всесторонньо розвинути ріжні ділянки суспільно-національного життя;

2) разом із відродженням суспільно-політичної думки і віри в творчі сили та здібности нації, почався процес відбудови того життя;

3) цей процес відбудови проявляється з великою силою також в ділянці нашого економічного життя і створює тверду основу майбутньої господарської незалежности нації;

4) в останньому часі і на цей відтинок іде посилений наступ державно-адміністраційного апарату і змобілізованої до цього цілої польської суспільности;

5) для успішнішого протиділання тій акції являється також необхідним посилити також процес нашої економічної розбудови.

6) Тому анкета **взиває всю українську молодь, а зокрема все українське студентство:**

а) якнайінтензивніше поширати змагання громадянства в напрямі розбудови економічного життя нації,

б) реалізувати і поширювати серед найширших мас українського народу гасло:

„СВІЙ ДО СВОГО! АНІ СОТИКА В ЧУЖІ РУКИ!"

В обличчі розбиття.

„ІЗОЛЮВАТИ ГОСПОДАРСЬКІ ПРАЦІ ВІД МІ ЯЗМІВ ЗАТРОЄНОЇ АТМОСФЕРИ",

„Ц. Ґазета Гандльова" помістила в числі з 21. і 22. листопада ц. р. статтю редактора д-ра А. Бжега, в якій він накликує польське громадянство, щоб своїми внутрішніми конфліктами не спиняло господарського розвитку держави. („Позвольте краєві спокійно працювати!").

Замісць сили — заявляє автор — витворюється атмосфера безсилля і безрадности. Сумні факти партійного і групового розбиття чергуються зі зрадливою сплетнею, що доходить до розмірів великої сензації, впроваджуючи неспокій і затроюючи відносини в громадянстві. Монстр-процеси дають вуличній „ґаведзі" карикатуру польської дійсности. „На край паде якась мрячна заслона клевет і калюмній", Доходить до того, що вже навіть „непокликані чужинці стараються робити полякам непристойні адмоніції". Зле є на думку автора, що нема дійсних парляментарних трибун у законодатних палатах як і в самоврядуванні

Програмовий хаос і гальма в господарській праці — це рівночасно ослаблення рамени національної оборони. Отож коли не можна штовхнути державний корабель на течії збірної консолідації громадянства, то треба бодай господарську працю ізолювати від затроєної атмосфери

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

АКТУАЛЬНІ ГОСПОДАРСЬКІ ПРОБЛЄМИ ПОЛЬЩІ В ОСВІТЛЕННІ ВІЦЕПРЕМІЄРА КВЯТКОВСЬКОГО В ЗАКОРДОННІЙ ҐАЗЕТІ.

Щоденник „Пестер Льойд" помістив інтерв'ю з інж. Квятковським. Думки його в скороченні ось-так: Працюємо в тій хвилині над прелімінарем буджету 1938-39, над розбудовою питання господарських інвестицій і над низкою господарських законів. Найважніше з того — це зрівноважений буджет, бо є він передумовою до піднесення максимального розвою національного господарства. Зрівноваження буджету, що його осягнули ми в рр. 1935 і 1936, є елементарною підставою кожної, не тільки польської, господарки.

Отож маючи на увазі весь час справу буджету, реалізуємо рівночасно — говорив дальше віцепремієр К. — сприятливі умовини для якнайкращого розвою рідної економіки. Щоб заохотити приватну ініціятиву до інвестицій, признаємо ріжні податкові полекші. Сам уряд створив інвестиційний плян і його в цьому році дальше розширить, призначивши, як у буджеті, так і поза буджетові відповідні суми.

Згадавши відтак про центр. пром. округу, мін. Квятковський заявив рішучо, що Польща не має заміру переводити зміни у своїй валютовій політиці і що **справа девалюації золотого зовсім неактуальна.**

Пасивний торговельний біланс спричинений великим оживленням госп. життя Польщі (збільшений імпорт машин і деяких сирівців) та некорисними жнивами. Наприкінці заявив мін. Кв., що егоїстична господарська політика деяких країв утруднює закріплення корисної міжнародньої коньюнктури. **Польща знесе в себе девізові обмеження, як тільки це буде можливе.** Пляни польського уряду — це: буджетова рівновага, буджений приватної ініціятиви шляхом творення корисних для неї умовин і доведення до кінця інвестиційного пляну.

ЦУКРОВАРНЯ „ПОДІЛЛЯ".

„Ґазета Польска" помістила довгий допис із Тернополя на тему нової цукроварні, її господарського і національно-суспільного значіння. Цьому останньому моментові присвячує дописувач особливу увагу, підкреслюючи велике значіння „весполової" господарсько-активних сил поляків і українців „для добра обох громадянств". Хоч — як подає він — „темні сили" не дармують, бо впродовж кількох тижнів були вже три спроби саботажу. Одна навіть поважна, бо загрожувала висадженням котлів.

ЗРАЗОК, ЯК ПОЛЯКИ ЦІНЯТЬ СВОЇХ КУПЦІВ.

У впрошуванні „народової" польської торговлі, якому патронують „Видзял Господарчи" ендецької партії і „Стоваришенє Купцув і Пшем. Польскіх" у Львові, занотувало „Слово Народове" два нові осягнення. Це є дві нові „пляцуфкі": гуртівня муки і круп К. Рибчинського і „Складніца Зайопату Кулек Рольнічих". Варто з п'ої нагоди подати тих, що промовляли на святі відчинення згаданої гуртівні. Ось вони: **проф. Гломбінський, презес Ценський, дир. торговельного ліцею д-р Бедницький, през. Демелювна, Залеський (Стов. К. і Пр. П.), Скшипек (Конгрегація Купців), презес Лянге (Інститут Католицької Акції), Чижевський (секція дрібного купецтва) і Кноблох („Видз. Господарчи Стронніцтва Народовего").**

Чи в нас знайшлось би стільки достойників, щоб привітати теплим словом факт відчинення нової крамниці?

„ГУМОРИСТИЧНА ОЦІНКА НОВОГО ДЕВІЗОВОГО РОЗПОРЯДКУ".

Такий наголовок дав „Час" своїй нотатці, в якій реферує оцінку „Ґазети Польської" проголошених на днях деяких полекш у девізовому обороті. „Г. П.", вважаючи розпорядок міністра скарбу „великим кроком вперед", пише, що ця справа відіб'ється широким відгомоном у краю і за кордоном. Одиноким — мовляв — обмеженням звільнення з-під девізової регляментації заграничних кредитів є вимога, щоб висота відсоткової стопи цих позичок не була вища від тої стопи Банку Польського. Це усуває гальма в приплив заграничних кредитів.

„Час" слушно радить пробувати референтові „Г. П." вистаратись заграничну позичку на... $4^1/_2$%

СВІТОВА ХРОНІКА.

ГОСПОДАРСЬКА СТОРІНКА ПОЛІТИЧНОГО ПЕРЕВОРОТУ В БРАЗИЛІЇ.

Приєднання Бразилії до групи „диктаторських держав" і оголошення в ній фашистівського режіму має теж і свою господарську вимову. Бразилійський переворот підірвав там дуже сильно господарські впливи Зл. Д. П. Америки, Англії і Франції. Ці впливи не діяли досі гармонійно — навпаки конкурували — а через те ці три держави найшлись тепер в обличчі загрози, що йде з боку трьох фашистівських держав, доволі з собою зіграних. Бразилія не хоче бути вже тільки джерелом сирівців для Зл. Держав П. А., Англії і Франції. Нема сумнівів, що в своїх еманципаційних змаганнях найде вона союзників в однорежімних державах, особливо в Німеччині. Два дотеперішні міжнародньо-господарські акти нової Бразилії вдаряють сильно в попередніх контрагентів, а саме: **мораторія в обслузі закордонних довгів** і клірінгова умова з Німеччиною. Новойорський „Джорнель оф Комерс" висказує думку, що зарядження проти американських експортерів і вірителів будуть знесені, як тільки Бразилія поверне до рівноваги політично.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ДОГОВІР В. БРИТАНІЇ ЗІ ЗЛ. Д. П. АМЕРИКИ.

Заключений тепер економічний пакт поміж двома найвизначнішими великодержавами, В. Британією і Зл. Д. П. А., викликав зрозуміле зацікавлення в цілому світі. Загально вважають, що цей факт буде мати поважний вплив на дальшу долю світової господарки, ба навіть на політичну ситуацію, тим більше, що обі згадані великодержави однаково загрожені тепер на Дал. Сході.

З нашої кооперації.

КООПЕРАТИВА „ЦЕНТРОЗЕЛ" ЗАЧАЛА СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ.

З весною п. р. заснувалася у Львові під опікою „Сільського Господаря" окрема кооператива для збуту ліково-промислових ростин „Центрозел". Ця кооператива розпочала вже свою працю, а саме започаткувала ряд курсів збирання і управи ліково-промислових зел, щоби в той спосіб приготовити продуцентів для цієї важної, а невикористаної у нас ділянки продукції. Перший такий однотижневий курс відбувся в Чишкові біля Львова. На курсі викладали і практично переводили показм збирання лікових зел два інструктори „Центрозелу". На курс записалося і покінчило його 47 членів місцевого „Сільського Господаря", які створили там свою окрему „Секцію ліково-промислових ростин".

Сторінка без політики.

Походження назв американських стейтів.

Половина назв стейтів в Америці виводить свій початок від первісних жителів того краю, індіян. І так, Алябама значить — „я прочищую землю", Аляска в мові ескімосів означає „великий край", Арізона — „край, де мало джерел", Коннетікат — „край довгої ріки", Айдаго — „світло на горах", Ілліной — „ріка людей", Айова — „сплячі голови", Кентокі — „край завтрішнього дня", Мессечузетс — „країна великих горбів", Мішіґен — „велике озеро", Міннесота — „захмарена вода", Місісіпі — „рибна ріка", Небраска — „широка ріка", Дакота — „Союз приятелів, Огайо — в мові Ірокоїв значить — „великий", Оклягома — „край червоного народу", Теннессі — „крива ложка", Тексас — „край союзників", Вайовмінг — „країна гір і долин", Юта, Вісконсін, Мізурі, Кензас, Аркенсо — це імена індіянських племен.

Багато назв бере свій початок від еспанських завойовників, які перші прийшли до Америки. Вони то й назвали Каліфорнію — „гарячою печею", ріку і стейт Кольорадо — червоними. Фльорида — це скорочення з Пасква Фльорида — Квітна Неділя тому, що перший еспанець Понс де Леон саме у квітну неділю 1542. р. відкрив цей край. Монтена це по еспанськи „гориста". Невада — „сніжиста", Орегон — „край, де люди мають довгі вуха".

Інші назви взято з англійської і французької історії. „Дистрікт оф Кольомбія" має свою назву від Колюмба, який відкрив Америку, стейт Вашінґтон називається так по начальнику американської революції. Делевер — по ґенералі Де Ля Вар; Пенсильвенія значить — лісистий край Пенна", цебто льорда, якому англійський король Карло II. подарував цей край за довги, які він завинив був його батькові. Від жінки того короля, Марії, має свою назву стейт Меріленд; від королевої Єлисавети, яку сучасники називали „дівичою королевою" — верджін, назвали стейт Верджінію. Король Юрій II. дав імя Джорджії; від французьких королів Люї і Карла назвали стейти Люїзіяну й обі Кароліни.

Від князя Йорку назвали стейт Ню Йорк. Стейти Ню Гемпшер і Ню Джерсі мають свої імена від англійських провінцій, Мейн від повіту Мейн у Франції. Стейт Ровд Айленд має свою назву від острову Родос на Середземному Морі біля міста Смирни в Малій Азії, в Туреччині. Спершу назвали Ровд острів (айленд), на якому тепер стоїть містечко Нюпорт, а стейт називався „Плянтації Провіденс"; пізніше цю назву перенесли на ввесь стейт, хоч він не лежить на острові. Один стейт, а саме Вермант має французьку назву, яка означує „зелені гори". Це імя надав тому стейтові дослідник Самуель де Шамплен, коли прибув перший раз на озеро, яке тепер має його імя і побачив зелені горби того краю. Стейт Індіяна називається так від індіян, мешканців не лише того стейту, але колись цілої Америки.

—o—

Малпи викликують паніку в Голівуді.

З менажерії одного фільмового підприємства в Голівуді втекло на волю 158 малп, яким удалося якимсь чином видістатися з клітки. Малпи вибігли з вереском і криком на місто і викликали своєю появою справжню паніку серед мешканців фільмової столиці.

Група шимпансів вдерлася до кравецького заведення фільмового ателіє. Кравці кинулися перелякані навтеки. Інша група малп зробила жахливе спустошення в готелевій кухні, обкидавши обслугу кухні овочами, яйцями та всім іншим, що тільки знайшли під рукою. Неодин кухарчук дістав навіть залізним горшком по голові.

Ця малпяча революція далася найбільше в знаки власникові фільмового підприємства, бо він мусів покривати всі шкоди, що їх малпи накоювали. Він визначив нагороду 1 доляра за кожну зловлену малпу. Пів Голівуду вибралося годі на малпячі лови зі сітками і сильцями. По кільканацятьох годинах половину малп виловили, але решта ще таки пакостить мешканцям Голівуду.

Міліони канадійських пятенят.

Федеральний канадійський банк, в якім поміщене майно пятенят Діон, повідомив родичів, що майно дівчаток осягнуло кругло цифру: 500 тисяч долярів, значить майже 30 міліонів французьких франків.

Це майно буде постійно збільшуватися, бо відсотки ростуть і будуть зростати аж до повнолітности пятенят. Одночасно ростуть ще й приходи тому, що умови з фірмами, які користуються іменем пятенят для реклями, підписані на довгий речинець. Удержання пятенят коштує всього 1.800 франків тижнево. Лікар д-р Дафо дістає 200 долярів тижнево, родичі пятенят 400 долярів тижнево.

Дівчатка вчаться найрадше французької мови, яка їм найбільше відповідає. На 400 французьких слів, знають вони всього 25 англійських.

Батько пятенят, колишній фармер, перебуває саме тепер у Ню Йорку, має окремого менаджера і заробляє немалі гроші відчитами про свої донечки.

Довголітній камердинер жінкою.

В американського міліонера Альфреда Ґруарда служив 14 літ камердинер і ніхто не сподівався, що він не є „він", а „вона". Щойно його смерть дала змогу відкрити правду. Він, чи радше вона вродилася у Франції і перед 50 роками виїхала до Америки.

„Альфред" був незвичайно слухняний слуга, що ніколи майже не виходив із дому та ввесь час присвячував молитві. Коли Альфред занедужав перед кількома роками, то просто скаженів на вид лікаря, якого покликали до недужого. Лікар відійшов рад-не-рад з нічим. Також і згодом у лічниці камердинер боронився всіма силами перед лікарськими оглядинами. Щойно тепер по смерти відкрили таємницю камердинера, яку він стільки літ скривав. Досі невідомо, чому небіжчик, чи пак небіжка вдавала мужчину. Одиноким документом минувшини „Альфреда" є лист, що його небіжка написала день перед своєю смертю. З того листа можна лиш довідатися, що „він" мав на імя „Люсина" і перед багатьома роками був на посаді в Бальтіморі.

—o—

І на бороді можна заробити.

До одного косметичного інституту в Шікаґо прийшла недавно якась жінка з прегарною пушистою бородою. Вона виступала досі, як жінка з бородою. Одначе тепер, коли вийшла замуж, хоче стати звичайною жінкою і виглядати так, як і всі інші представниці гарного полу.

Та ледви мистець від косметики забрався до діла і вирвав кілька волосків із бороди, до кімнати вбіг якийсь плечистий молодець і рішуче заборонив продовжувати косметичні заходи. Виявилось, що тим напасником був чоловік бородатої жінки, який не мав праці й побоювався втрати єдиного джерела зарібку і майже в останній хвилині урятував і свою жінку перед безробіттям.

ІРОНІЯ ДОЛІ.

У квітні 1936. р. украв хтось із вистави багатого будапештенського золотника брилянтовий перстень. Підозріння впало на молоду і гарну танцюристку Гільдеґарду Ріхтер та на її приятеля Соломона Вейзера. Суддя дав приказ арештувати підозрілих, одначе пара щезла кудись із Будапешту.

Слід танцюристки віднайшли аж у Парижі. Гільдеґарда Ріхтер танцювала в одному з нічних кабаретів Монпарнасу. Молоду танцюристку та її приятеля арештували і при тому виявилося, що вони обоє приїхали до Франції на фальшивий пашпорт.

Все промовляло проти танцюристки: її несподіваний виїзд до Парижа і фальшиві документи. Французька влада видала танцюристку мадярській, вона станула перед судом і її засудили на 2 роки вязниці. Перед судом молода жінка присягала, що вона ніколи не вкрала перстеня. До Парижа, де вона дістала корисну посаду, виїхала вона на пашпорт товаришки, тому, що її власний пашпорт ще не був готовий.

Суддя не повірив у її присяги і Гільдеґарда Ріхтер відсиділа у вязниці 18 місяців. По 18 місяцях випустили її оправдуючись на волю, бо поліція знайшла злодійку, яку арештували.

Та в тому теж і найбільша іронія долі: правдиву злодійку засудили всього на 5 місяців вязниці, коли невинна Гільдеґарда відсиділа 18 місяців.

Золоті думки де Круассе.

Деякі думки відомого драматурґа, водевіліста, подорожника, поета Франсіса де Круассе, який недавно помер, автора відомих пес „Коли промовить серце" і „Поворот" (цю останню песу грали після війни вже й на українській сцені), чоловіка, що про нього говорили, що він „більше париський, як самі парижани":

„Якщо ваша жінка гарна, не кажіть їй про те. Вона знає про те сама! Скажіть їй краще, що вона мудра."

*

„Якщо ваша жінка дурненька, скажіть їй, що вона гарна. Тоді вона подумає: „Мій муж має мистецьку душу."

*

„Жінка говорить дуже часто: „Я збудую своє щастя." Але вона думає при тім тільки про своє щастя."

*

„Якщо жінка провинилась, треба почати від того, щоб попросити в неї вибачення. Інакше вдома настане пекло."

*

„Всі поради, які старші дають молоді, зводяться виключно до того, щоб перешкодити молоді бути молодою."

*

Пригода де Круассе.

Згаданий вище де Круассе оповідав таку подію, яка йому трапилася.

— Рано вибрався я, як завжди до Бульонського ліску. Залишив я авто коло озера і сам пішов на прохід. По пів годині вертаюсь, і уявіть собі, бачу, що якийсь добродій намагається відчинити дверцята мого авта. Я підбіг нишком до нього і вдарив його палицею по голові. Він крикнув і впав. Поліції не треба було кликати. Я сів на авто й поїхав домів. Щойно по виїзді з ліса, успокоївшися, побачив я, що авто — не моє...

—o—

Сьогоднішні піяністи.

Бруно Вальтер таке сказав про сучасних піяністів.

— Коли я слухаю сьогоднішніх піяністів, які фортепіян вибрали собі як професію, здається мені, що маю перед собою спортсмена, який намагається побити рекорд швидкости, або витревалости. В Америці сказали мені одного разу таке: „Ікс — не хочу подавати прізвища того відомого мистця — може заграти гамму через цілу клявіятуру і назад за дві і пів секунди".

— Неможливе! — відповів я. — Годилось би дати про це замітку до „Спортових Новинок". Одначе я сумніваюся, чи людина, яка займається такими небилицями, могла би добре заграти Ноктюрн Шопена або фугу Баха. Та я зовсім не вірю в те. Музика зовсім не потребує надлюдської гнучкости пальців і атлетичної сили плечей. Музика потребує правильного фізичного розвитку, підчиненого постійній контролі розуму, серця й почувань.

Зїзди й наради в Т-ві „Сільський Господар“.

VIII. Зїзд пасічників „Сільського Господаря“ у Львові.

ВІДКРИЛИ ПАМЯТНИК СЛАВНОГО ПАСІЧНИКА ПЕТРА ПРОКОПОВИЧА.

Дня 24. листопада ц. р. відбувся VIII. з черги краєвий зїзд пасічників „Сільського Господаря“. Цей зїзд розпочав низку нарад, які відбуваються у цьому тижні в „Сільському Господарі“. Бо після зїзду пасічників, про який пишемо, відбулося 25. ц. м. засідання Головної Садівничо-Городничої Секції, 26. ц. м. засідання Головної Секції Управи Ріллі і Рослин, а 27. листопада ц. р. будуть надзвичайні Загальні Збори Товариства Українських Агрономів, про що подамо звідомлення в „Ділі“. В усіх цих нарадах беруть участь, крім делегатів філій „Сільського Господаря, також усі агрономи, бо у рямцях цих фахових нарад відбувають вони свій XIV. з черги зїзд для обговорення і фахових і станових справ.

Наради краєвого зїзду пасічників „Сільського Господаря“ відкрив від президії і дирекції Т-ва д-р **Е. Храпливий**, що вказав на велике значіння нарад, що їх будуть вести агрономи разом з практичними пасічниками та на добрі вислідки тої співпраці. На вступі згадав померших діячів „Сільського Господаря“, а саме: Антона Антоновича, пов. агронома Філії „Сільського Господаря“ в Підгайцях, адв. Михайла Корчинського, бувшого правного дорадника Товариства, інж. Володимира Дидинського, голову філії „Сільського Господаря“ в Дрогобичі, о. декана Миколу Гошовського з Фалиша, Луку Галькевича з Почаєва та Василя Сукновського з Парищ. Присутні вшанували їх память повстанням з місць. На пропозицію відкриваючого рішив зїзд вислати привіт до сеніорів нашого пасічництва, які не могли у зїзді взяти участи: сен. С. Шелухина у Празі, інсп. І. Марцінкова у Сколім та о. В. Пилипчука в Любші к. Журавна.

До президії зїзду вибрано одноголосно: предсідником проф. **Осипа Гусаківського** з Тухлі, його заступником госп. **Романчука** з Ременова та інж. **Василя Дмитренка** зі Стрия, секретарем інж. **Ліду Колтунюк**. З черги приступлено до ділових нарад, а саме до звідомлення управи Головної Пасічницької Секції „Сільського Господаря“ з праці за останній рік та до рефератів: інж. **Ф. Савчука**: „Справа одержання і розподілу цукру для бджіл“ та інж. **М. Боровського**: „Заготівля і збут меду“. Оба реферати були ілюстровані богатьома графіконами та зразками вуликів і пасічницького приладдя. По рефератах вивязалася жива виміна думок, в якій брало участь поверх 20 бесідників. По дискусії ухвалено низку резолюцій у фахових пасічницьких справах, що їх подасть фахова господарська преса.

Потім вибрано нову управу Головної Пасічницької Секції у такому складі: **проф. Осип Гусаківський** — голова, **д-р Володимир Ревюк** — заст. голови, **інж. Михайло Боровський** — секретар, **інж. Ф. Савчук, інж. М. Бурий, А. Добрянський** та **І. Тарапан** — члени. Зїзд доручив управі Секції кооптувати одного члена з Подільської Пасічничої Спілки в Тернополі.

В перерві нарад зїзду пішли усі учасники до городу Українського Національного Музею, де приготовано до відкриття памятник славного українського пасічника Петра Прокоповича (1775—1850), що у свому часі приятелював з Тарасом Шевченком та М. Костомаровом і був відомий зі своїх наукових праць по цілій Евгопі. При відкритті виголосив промову д-р **Е. Храпливий**, що вказав на великі й небуденні заслуги П. Прокоповича, як ученого, громадського діяча та педагога, який зі своєї власної пасічницької школи вислав у світ коло 500 учених пасічників. Був він теж великим винахідником, бо перший сконструював рямковий вулик, що його щойно за десятиліття приняли інші. Підкреслив промовець і суспільне та національне обличчя П. Прокоповича і його заслуги для поширення дослідів української науки в цілому світі. Памятник поставили пасічники, згуртовані в Головній Пасічницькій Секції при Т-ві „С. Господар“ на память П. Прокоповичеві як небуденному представникові української науки. По відкритті передав промовець памятник в опіку директорові Українського Національного Музею д-рові І. Свєнціцькому. У відповідь на це д-р **І. Свєнціцький** виголосив промову про значіння шанування заслужених осіб для нації, зокрема про шанування людей для науки та переняв памятник у свою опіку.

Памятник — це оригінальний модель вулика винаходу Петра Прокоповича, на якому вміщено мистецьку плякету з його портретом роботи мистця М. Масютина та відповідним написом. Памятник приміщено біля липи, що її в честь Петра Прокоповича засаджено в часі VII. зїзду пасічників „Сільського Господаря“ в 1935. р.

Цей VIII. зїзд пасічників „Сільського Господаря“, що відбував наради разом з XIV. зїздом агрономів цьогож Товариства, був поважним кроком уперед у такій важній ділянці нашого господарства, якою є пасічництво. Сподіємося, що наші пасічники зужиткують як слід вислідки цих поважних і ділових нарад.

Краєвий Зїзд садівників „Сільського Господаря“.

У продовженні нарад XIV. зїзду агрономів „Сільського Господаря“ та фахових нарад хліборобів відбулися 25. листопада ц. р. загальні сходини Головної Садівничо-Городничої Секції при Краєвому Господарському Товаристві „Сільський Господар“ у Львові. Про зацікавлення цими нарадами свідчить те, що у них взяло участь поверх 70 делегатів з ріжних повітів краю. Крім цього на нарадах були приявні представники господарських установ та господарської і селянської преси..

Цей краєвий садівничий зїзд відкрив д-р Евген Храпливий, який вказав на завдання нашого садівництва та городництва під цю пору та пояснив мету зїзду. Провід зїзду переняв голова Головної Садівничо-Городничої Секції **радн. інж. Юліян Мудрак** враз із **радн. Андрієм Терпиляком** та **інж. Михайлом Боровським**, секретарював **інж. Михайло Лучин**. З черги **інж. Михайло Боровський** здав звідомлення з праці Головної Садівничо-Городничої Секції за останній рік, з якого виходить, що садівництво розвивається у краю дуже сильно. Велике зацікавлення ним у нашого селянства проявлялось в тому, що садівники „С. Г.“ уладжували курси, реферати, вистави (головно районові), закладали на основі вказівок агрономів сади (в цьому і торговельні) і вели чималу іншу працю в цій ділянці. Товариство „Сільський Господар“ видавало часопис „Практичне Садівництво“ та садівничі книжки. По цім виголосили реферати: „Напрямні нашого садівництва“ — **радн. А. Терпиляк**, „Організація праці Головної Садівничо-Городничої Секції“ — **д-р Е. Храпливий** та „Збір, сортування і збут овочів“ — **інж. А. Гнатовський**.

По рефератах розвинулась широка дискусія, у якій всесторонньо обговорювано справу нашого садівництва та напрямні його розвитку й у-

---

КОЛОМАН МІКСАТ.

Довг Ганни Беде.

Всі судді сиділи разом. На дворі мряка опиралася об безформений будинок, так сказатиб, тиснула його стіни ближче до себе, сідала на його вікнах, затемнюючи шиби льодовими квітками. А нащо ще і тут квіток?

В салі було парно до задушливости, повітря було насичене випарами кожухів і горівки, а в найвищім вікні помалу й неповоротно крутився малий вентилятор.

Судді сиділи переможені втомою у своїх кріслах. Один мав прижмурені очі й з руками охляло спущеними слухав скрипіння пера судового писаря, другий знову позіхаючи стукав олівцем по зеленім столі тоді як предсідник, спустивши окуляри на кінчик носа, обтирав піт з чола. Його холодні, сірі очі допитливо глядїли на двері, якими в тій хвилині відходив персонал — свідки та обвинувачені — із веденої карної справи.

— Чи ще хтось чекає — питається предсідник протяжно і строго возного.

— Одна дівчина — відповідає слуга.

— Нехай увійде!

Двері отворилися і до судової салі ввійшла молода дівчина. З нею ввійшов до салі подих свіжого повітря, який ніжно погладив обличчя та полосковані очі, неначеб світлий промінь густою імлою пропхався до вікна й там між льодовими квітками заблиснув, відбиваючися стократно на стінах і меблях судової салі.

Гарне створіння. Постать чудова, гарно збудована, кожушок прикрашений квітками прилягав до її тіла так примхливо, начеб на якусь статую був вилитий; чорні очі мала смутні, її високе випукле чоло було покрите смутком; в її позві находився чар, в її руках грація, у чудовій сукні — принада.

— Що тебе сюди приводить, моя дитино? — питається предсідник байдуже. (Бож такий деревляний, строгий урядовець не має змислу для нічого).

Дівчина поправляє собі на голові чорну хустину і з глибоким зідханням відповідає: — Мій біль великий, дуже великий.

Її голос звучить мягко і смутно, проникає аж до серця неначе музика, і — хоча його тони вже завмерли — здається, що ще все звучать у повітрі, переміняючи людей і предмети. Судді не дивляться вже так холодно і образ короля ласкаво моргає на неї з німої стіни, щоб вона тільки свій великий біль висказала.

Тут є письмо, що все вискаже; але тільки насамперед мусить вона знайти його за пазухою, мусить горішній гудзик розіпняти і, рукою за письмом сягнути. О, той проклятий ґудзик! Ось, відлетів... впав на землю — і при тім те письмо звідти випало.

Нестерпний дідуган (себто предсідник) відвертається на бік, тільки груба, насильна рука сягнула за письмом.

„Рішення!“ — пробурмотів, коли своїми колючими очима перечитав письмо. — „Ганна Беде повинна явитися, щоб від нинішнього дня відсидїти свою піврічну вязницю“.

Дівчина сумно притакнула головою і глибоко спустила голову; при тім її чорна хустина розвязалась і коса її буйного чорного волосся впала розплетена їй до очей. Але краще так, коли закриє їй обличчя, бо вона, ще перед хвилиною стояла тут наче біла лелія, тепер почервоніла з сорому неначе мак.

— Перед тижнем прийшло до нас це письмо, — говорить уриваючи. — Пан війт сам особисто приніс нам його, пояснили нам його зміст і моя добра мамуся, бідненька, сказала: „Иди, моє дитя! Закон це закон, з ним нема ніяких жартів“. І тому теж я прийшла відсидіти той піврік.

Предсідник витер собі навіть двічі окуляри. Його холодний, злісний погляд слідить по обличчях товаришів, шукає вікна, підлоги, величезну кахльову піч, з якої знову на нього дивляться гострі вогненні очі, і мимоволі бурмоче: „Закон — це закон!“

Відтак знову читає і знову танцюють йому перед очима букви на білім папері, кажучи, що Ганна Беде за злочин затаювання засуджена на пів року вязниці.

Вентилятор почав зі збільшеною скорістю крутитися. Це мабуть там на дворі знявся вітер і вже вікнами тормосить, неначеб чийсь дух і отворами до салі виє, аж людині мороз по спині йде: „Закон — це закон!“

Грізна голова притакує звідти голосові, але велика мясиста рука трясе дзвінком, щоб позвати возного. „Поведіть Ганну Беде до вязниці!“

Возний відбирає письмо, дівчина без слова обертається, але її червоні устонька судорожно рухаються, неначеб шукали слів.

— Чи хочеш ще щось сказати?

— Ні, ні, тільки що я називаюся Олена Беде, бо — знаєте — Ганна це моя старша сестра. Перед тижнем ми її, нещасну, похоронили“.

— Тоді не ти засуджена, га?

— Мій ти Боже! Чому мене мали би засудити? Прецінь я ані мусі кривди не зробила.

— А чому ти, дурненька, сюди прийшла?

— Бо як її справа була в найвищім суді то за той час вона умерла. Коли лежала в коморі, квітками украшеній, тоді саме прийшов той засуд, де сказано, що вона таки мусить ту кару відсидіти. О, як вона на нього чекала! І як добре їй, що вона його не дочекалася. Цього вона не сподівалася!

При цьому спомині дівчині почали з очей сльози капати, ледви могла далі говорити:

— Коли вона там непорушно, зі закритими очима, навіки заніміла лежала, тоді ми, я й мамуся, їй обіцяли, що все направимо, чим вона

хвалено низку резолюцій, які будуть подані у фаховій господарській пресі. Дальше вибрано нову Управу Головної Садівничо-Городничої Секції у такому складі: радн. інж. Юліян Мудрак — голова (поновно), радн. А. Терпиляк — заступник голови, проф. Л. Бачинський — секретар, інж. Ф. Савчук, інж. Г. Еліяшевський, інж. М. Боровський, інж. П. Зелений — члени Управи.

Наради тривали від год. 10. рано до год. 8. веч. і дали чималий матеріял до дальшої праці у ділянці садівництва, яке по цім зїзді напевно ще краще буде розвиватися, ніж досі, тимбільше, що до управи секції вибрано людей, які вдуть перед у нашому садівництві та певно не пожалують труду на цьому відтинку нашого господарського життя.

Сензаційний процес у Варшаві.

РОЗПРАВА ЗА ОБРАЗУ МІН. ГРАБОВСЬКОГО ПРИ ЗАМКНЕНИХ ДВЕРЯХ.

В четвер 25. ц. м. почалась у Варшаві в городськім суді сензаційна розправа проти відомого варшавського адвоката Вацлава Шуманського за неславу та образу міністра справедливости Грабовського, директора карного департаменту міністерства справедливости Т. Криховського і віцепрокуратора окружного суду до політичних справ Д. Пйотровського. Мін. Грабовський почувся ображеним змістом листа, що його вислав адв. Шуманський до нього, а відписи цього листа до богатьох політичних діячів. Акт обвинувачення підтримує прок. Желенський. Обвинуваченого боронять адвокати: Барціковський, Гралінський, Оженцький і Васонг. Крім того зголосив свій приїзд адв. Возьняковський з Кракова і надіслав письмо адв. Беренсон з проханням відложити розправу, бо важко нездужає і тому не може прибути на розправу. Зацікавлення цією розправою дуже велике. Саля городського суду не могла помістити навіть кількадесятьох журналістів і адвокатів так, що публика з нетерплячки оббивала стіни на коридорі.

По вияснениях адв. Шуманського прокуратор поставив внесок, щоби суддя Фіялковський вів розправу при замкнених дверях. Всі оборонці та обвинувачений рішуче виступили проти внесна прокуратора підкреслюючи, що він суперечний з постановами карної процедури, з засадами явної та устної розправи. Одначе суддя по двогодинній перерві прихилився до внеску прокуратора, щоб розправа відбувалася при замкнених дверях. Суддя подав, що при розглядані справи листа до мін. Грабовського могли би виявитись обставини, що їх слід зберегти в інтересі безпеки держави. По виявленні деяких справ з листа деякі нелегальні партії могли би збільшити свою діяльність, бо виринуло би враження, що влада безпеки і справедливости не надто енергійно поборює їх ворожу діяльність. Тому на основі ст. 317. к. п. к. суд рішив вести цілу розправу при замкнених дверях на велике невдоволення публики.

Провокаційна промова французького міністра маринарки.

Як подає „Джіорнале д'Італія", міністр франц. маринарки Кампенші виголосив у Тульоні промову до моряків, у якій виступав проти італійських заборчих плянів супроти Корсики, проти чого Франція добре приготована. У цій промові, яка ціла зредагована у провокаційному тоні, мін. Кампенші сказав м. ін.: **„Війна проти Італії необхідна; вона принесе нам перемогу., З Корсики вийде офензива, що повалить на ноги фашизм. Не можу зрадити вам тайн генерального штабу, але можу вас запевнити, що скіра фашизму є в наших руках".**

Коментуючи цю промову „Джіорнале д'Італія" гостро атакує міністра Кампенші. Цей останній заявив, що він зовсім не виголосив тої промови. У цій справі сподіються демаршу французької амбасади в Римі.

—o—

Енунціяція сенату львівського університету.

Львівський сенат університету, який зібрався сьогодня 26. листопада в г. 13. проголосив у звязку з протижидівськими подіями в університеті таку енунціяцію:

„Академічний сенат У. Я. К. висловлює признання ректорові за його заходи і зусилля подиктований журбою за університет і його науково-виховні завдання та журбою за громадянське виховання молоді і погоджується з його становищем, що університет не є відповідним тереном боротьби, якої ми є свідками.

Сенат взиває всю університетську молодь, щоб у пошанівку авторитету ректора й інших академічних органів стосувалася до їх доручень та щоб присвятилася в спокою студіям, закинувши бої на терені університету, які не дають змоги правильно працювати.

Академічний сенат перестерігає молодь у журбі за її долю перед наслідками її поведінки, яка може довести навіть до катастрофи, якою булоб замкнення польського університету у Львові, разом з усіми моральними і матеріяльними наслідками. Сенат звертає увагу молоді, що для її справедливих домагань відкрита дорога до безпосереднього порозуміння з університетською владою."

Незалежно від тієї відозви, виклади припинили в пятницю і суботу.

АВАНТУРИ НА ПОЛІТЕХНІЦІ.

В пятницю 26. ц. м. група жидівських студентів намагалася ввійти до будинку політехніки, якого берегли ендецькі боївки. Під політехнікою вивязався справжній бій на палиці й каміння, при чому обі сторони обірвали. Жидівські студенти домагалися авдієнції від ректора політехніки, одначе її не добилися. Колиж вони хотіли демонструвати на вул. Сапіги, поліція їх розігнала.

АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, 26. 11. ПАТ. Поліція сконфіскувала кілька щоденників за комуністичну пропаганду та арештувала сімох комуністів, членів еспанського республиканського комітету. Арештовані мали тайну радіостацію.

—o—

ЗАБОРОНИЛИ ЖИДІВСЬКИЙ ЖАРГОН В АРГЕНТИНІ.

З Буенос Айрес повідомляють, що з доручення окремого виділу для поборювання комунізму поліція міста Буенос Айрес, заборонили на прилюдних зборах, організованих жидами вживати жаргону.

супроти милого провинилася. Бо вона того Гаврила справді дуже любила; і для нього вона допустилася цього. Отже ми думали...

— Що, моя дитино?

— Нехай має принаймі в могилі святий супокій. Щоб ніхто не міг її обговорювати, що вона щось комусь винна: моя мамуся шкоду винагородить, а я замість неї відсиджу пів року у вязниці.

Судді знову з усмішкою поглянули на себе: — Яка наївна, простодушна дівчина!

Здавалося також, ненач

еб предсідник суду вже так строго обрядово й холодно не дивився. Своєю жовтавою хустиною, здавалося, витирав не тільки чоло, але щось іншого трохи нижче.

— Добре, добре, моя дитинко — сказав тихо й ласкаво — тільки почекай, тепер саме приходить мені на думку, що...

І положив свою широку долоню на чоло, неначеб над чимсь сильно задумався.

— Так, так, тут у цій справі сталася велика помилка. Післали ми вам не те письмо через помилку"...

Дівчина вперла бистро свої великі задумчиві очі на старого пана і бистро перервала його: „Бачите, бачите!"

В її голосі так тремтіло болісне нарікання, що старий предсідник знов сягнув за хустиною. Жорстокий мужчина зворушений до болю, приступив до дівчини, погладив її лагідно й ласкаво по чорнім волоссю.

— Там вище правди не знали. Йди до дому, дорога дитино! Здорови від мене свою мамусю й перекажи їй, що твоя сестра Ганна була невинна.

— Це ми також думали! — прошепотіла дівчина, притискаючи руку до серця.

З мадярського переклав
Д. Беркут.

З польських справ.

ЦІКАВА ПОЛЕМІКА МІЖ ГЛОМБІНСЬКИМ І ГРАБСЬКИМ.

Між двома відомими українożерами, загорілими львівськими ендеками: проф. Ст. Грабським і проф. Ст. Гломбінським, дійшло в останніх днях до пресової полеміки на тему політики ендецької партії в Австрії перед війною і підчас війни. З отвертого листа проф. Грабського до проф. Гломбінського, поміщеного в „Дзеннику Польскім" з 27. ц. м. довідуємося про такі сензаційні речі: Крім легальної президії в ендецькій партії була ще тайна нелегальна „ліга народова", якої члени мали завжди абсолютну більшість на засіданнях президії та управи цієї партії. Між „лігою" і президією та ендецькими послами ролі були поділені: проф. Гломбінський як голова посольського клюбу в австрійському парляменті не належав до тайної нелегальної „ліги" тому, що міг стати австрійським міністром, отже не випадало йому належати до нелегальної організації. Зновуж тайна нелегальна „ліга" кермувала політикою ендецької партії згідно з інтересами польської нації в усіх трьох займанщинах. Тому теж вела спеціяльну персональну політику в „Колі Польскім" у віденськім парляменті та поборювала політику намісника Бобжинського у Галичині.

Дійсно: цікаві енунціяції!

ПЕРШЕ ВІЧЕ ЧЛЕНІВ Б. О. Н. Р.

В неділю 28. ц. м. відбудеться у Варшаві перше віче, що його скликає група бувшої нелегальної організації О. Н. Р., що гуртується тепер біля часопису „Фаланга". На вічу буде промовляти редактор „Фаланги" Б. Пясецький та кількох провідників цієї групи. Виленське „Слово" пише, що група О. Н. Р. — Фаланга хоче обеднатися з О. Н. Р., що гуртується біля часопису „АБЦ". Завданням нової організації О. Н. Р. булаб консолідація всіх польських націоналістів до боротьби з „народнім фронтом".

По широкому світі.

Уряд канадійської провінції Квібек видав боротьбу комуністам, користуючися підтримкою католицького духовенства.

Японський уряд не дістав потвердження вісток, немов би Гітлер хотів посередничити в далекосхідній війні та немов би Німеччина та Італія мали визнати Манджурію.

Аргентинським президентом вибрали на 6 літ Ортіза, віцепрезидентом — Кастілля.

Німецький канцлер Гітлер приняв мадярського премієра і міністра закорд. справ. Рівночасно в японській амбасаді в Берліні відбулося приняття на честь японського уповноваженого адм. Годо.

АДЮТАНТ ГІТЛЄРА В АМЕРИЦІ.

На чердаку пароплава „Европа" причалив до Ню Йорку адютант Гітлера сотник Віземан. Перед доками німецького корабельного товариства зібралася юрба маніфестантів, та поліція не допустила їх до берега.

Сотник Віземан заперечив поголоски, немов би він приїхав з якоюсь місією.

Памятайте при кожній нагоді, що за долю інвалідів відповідає той, хто післав їх до боротьби — Українська Нація! Обовязком цілої Нації інвалідів відповідно забезпечити.

ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ 30. ЛИСТОПАДА.

У суботу сподіються розпорядку президента Польщі, що скличе сойм і сенат на 30. ц. м

—o—

РУМУНСЬКИМ СТУДЕНТАМ ЗАБОРОНИЛИ ВЕСТИ ПОЛІТ. АКЦІЮ.

У звязку з недалекими виборами в Румунії міністерство освіти заборонило студентам займатися політичною акцією під загрозою виключення з високих шкіл.

—o—

РОБІТНИКИ В СССР ЖИВУТЬ НАЙГІРШИМ ЖИТТЯМ.

Норман Томас провідник соціялістичної партії у Злучених Державах, який недавно вернувся з подорожі по СССР виступив на зборах Комюніті Чорч з гострою критикою Совітів.

Між іншим заявив він, що політика Совітів є насильством над усіми основними засадами демократії і громадянської волі. Совітський робітник вдесятеро гірше одягнений і гірше харчується від усіх европейських робітників. У совітських крамницях можна дістати товари, які в Америці продають лише як відпадки. Тоталітаризм і диктатура перешкоджають тільки у скріпленні соціялістичної системи в державі. По 20-ох роках комуністичної влади можна там бачити тільки сумні наслідки жадоби влади, яка панує над усім прилюдним життям.

—o—

НОВИНКИ.

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ!** Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку! Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів!

— **В Українськім Науковім Інституті** відбувся 26. ц. м. виклад д-ра М. Антоновича на тему: „Нові матеріяли про Бернарда Претвіца, барського отамана (1540—1552)".

— **Іменування в судівництві.** Президент Річипосполитої іменував: суддю апеляційного суду Еміля Корецького суддею найвищого суду, віцепрезидента окр. суду в Золочеві З. Осуховського президентом окружного суду в Бережанах; віцепрокуратора окр. суду в Білостоці Юрія Маєвського прокуратором суду в Коломиї; віцепрок. окр. суду в Перемишлі Влад. Ціжковича прокуратором окр. суду в Чорткові; суддю городського суду в Ярославі Ігн. Нендзовського і суддю гор. суду в Городку Ягайл. Володимира Черкаса суддями окр. суду в Бережанах; суддю город. суду в Яворові Фр. Стоянівського і суддю город. суду в Рудках Мар. Радванського суддями окр. суду в Соснівці; суддю город. суду в Добромилі Клявдія Вояковського суддею окр. суду в Перемишлі і суддю город. суду в Чорткові Губерта Вішньовського слідчим суддею окр. суду в Луцьку з осідком у Горохові.

— **Влом в Українській Касі в Сороках.** В Сороках, повіт Бучач, якийсь вломник забрав із замкненої вогнетревалої каси Української Райфайзенки 885 золотих. Слідство устійнило, що касу відчинили ключем.

— **Вертається самоуправа в Сусп. Обезпечальнях.** В найближчому часі мають привернути самоуправу в Сусп. Обезпечальнях у Польщі. Посередньою дорогою до цього будуть т. зв. „тимчасові ради" — у варш. централі, в Заведенні Сусп. Обезпечалень і в 9-ох найбільших Сусп. Обезпечальнях, м. і. й у Львові. Тимчасова рада у Львові буде складатися з 25-ох членів, при чім 7 буде іменувати міністерство, решту 18 делегують організації працівників і працедавців. Працівники будуть мати 11 делегатів, працедавці 7.

— **Ситуація у львівських вищих школах.** Четвер, 25. ц. м. зазначився у львівських вищих школах знову бучами вшехпольських студентів, що обсадили входи і не впускали до середини жидів. Проф. Ганшиньца, який здер протижидівський напис на брамі університету, ледви поліція оборонила перед атаками ендецької боївки. Неспокій був теж на політехніці та академії закордонної торговлі. Вечором авантури перенеслися на місто. Вечором відбулося засідання академічного сенату, на якому рішено припинити університетські виклади до понеділка. Так само припинено виклади в торговельній академії. Виклади на політехніці припинені давніше. Тільки в академії ветеринарії спокій.

— **9 нових людових домів у Станиславівщині.** Як повідомляє ПАТ, що стоїть на службі протиукраїнської акції у Сх. Галичині, на терені станиславівського повіту йде інтенсивна і на широкі розміри закроєна праця над будовою нових польських людових домів, що мають концентрувати в собі організаційне життя в поодиноких місцевостях. У висліді тої акції побудовано в останніх часах або будується 9 людових домів, а саме: заходом кураторії будови людових домів при „Т-ві розвою східних земель" побудовано в Медусі дім коштом 20 тисяч зол. Найдуть там приміщення Стрілецький союз, Т. Ш. Л. і Каса Стефчика. В Горохолині і Тисьменичанах працюють над будовою домів Стрілецького союзу. В Узині викінчують будову дому Рільничого кулка. В Єзуполі викінчено будову дому Рільничого кулка і віддано дім до ужитку. В цьому будинку міститься також Стшелец, Союз резервістів і Т. Ш. Л. В Микитинцях викінчено людовий дім Т. Ш. Л. при фінансовій допомозі фонду праці (?). В останньому часі викінчено і віддано до вжитку доми Т. Ш. Л. в Крехівцях і Волчинці. За почином згаданої кураторії розпічнеться незабаром праця над будовою людового дому в Боднарові.

— **Зїзд кураторів шкільних округ** відбувся у Варшаві під проводом міністра освіти Свентославського. Предметом нарад була м. ін. реалізація наукових програм у ліцеях.

— **Щирецький бурмістр перед судом.** У львівськім окружнім суді відбулася розправа проти бурмістра міста Щирця, м-ра Гельберта і магістратського бухгальтера Альтштадтера за спроневірення 13.000 зол. та інші зловживання на шкоду громади.

— **Історія одного військового наділу.** „Дзенні. Бидгоскі" оголосив недавно кілька цікавих судових документів, що торкаються історії одного осадного наділу на Волині, що дивним способом перейшов на власність воєводи Юзефського. Коли в роках 1921. і 1922. надавано військові оселі на Волині вислуженим військовим, воєвода Генрик Юзефський записав на листу „живих" кандидатів до такого наділу свого шваґра Болеського, якого в 1920. році розстріляли в Харкові большевики. Ту військову оселю в Нарутовичах, признану небіжчикові, шваґрові воєводи, переписано згодом на його батька, д-ра Болеського, тестя воєводи Юзефського, а вкінці вона перейшла в руки самого воєводи. Пізніше, коли воєвода мав якусь судову справу з д-ром Станиславом Ратлем, він зрікся великодушно аж двох набутих військових наділів у користь союзу осадників. Одначе це тільки про людське око, бо акту даровизни не переведено і наділи належать дальше до п. воєводи Юзефського.

— **Повибивав шиби у старостві.** В полудневу пору повибивав якийсь чоловік невідомого назвища залізним дрючком 32 шиби в будинку калуського староства. На возних і службовців, що підійшли до нього, кинувся з ножем, і вони не могли здержати його, щоб далі не вибивав шиб. Щойно поліції вдалося обезсилити напасника. Команданта поліції зранив він ножем у руку. Напасник мабуть божевільний. Коли його спиталися, чому повибивав шиби, відповів, що хотів, щоб усі переконалися, що він „варят на цілу голову".

— **Краєва хроніка.** Тернопільський воєвідський уряд наказав примусовий викуп земельного маєтку Батятичі в камінецькому повіті, власности Антона, Юрія і Марії Пастарів. — Фірма „Каґаґе", що державить тартак Борака в Стрию, звільнила 60 робітників з причини браку деревного матеріялу. — В Красному, пов. Золочів постріл вся в рот Владислав Ридаш, окружений підчас погоні у власній хаті поліцією. Його відставили до золочівського шпиталю. — На дорозі біля Розгірча, пов. Стрий чотирьох озброєних грабіжників напало на Мирослава Луцева, що віз печиво, і забрали йому 30 зол. та ввесь запас печива.

— **Зловили вломника.** В камениці при вул. Личаківській ч. 3 зловлено Йосифа Кобака зі Знесіння, що вкрав з аптики, яка міститься в цьому домі, 200 зол. і ріжні дорогі знаряди тк специфіки.

— **Родинна траґедія перед судом.** Перед львівським судом присяглих відбулася розправа проти 50-літньої Йосифи Бончек з Любащки, пов. Бібрка та її 16-літньої доньки Марії за вбивство чоловіка чи там батька Севастіяна, що поводився з ними по звірськи. Жінку засудили на 9 літ вязниці, а доньку увільнили.

— **Здефравдував 47.000 зол.** Окружний суд у Варшаві займається справою залізничого касієра Владислава Гліщинського, який допустився ріжних зловживань при квітуванні сум, що відходили до фабрик сірникового монополю. Впродовж кількох місяців здефравдував 47 тисяч зол. Гроші програв на кінських перегонах.

— **Всюди крадуть.** У Союзі воєнних інвалідів у Борщеві спроневірено 3.000 зол. У звязку з тим арештовано секретаря Ольґерда Гриґоловича.

— **Пропав літак.** Досі нема ніяких вісток про польський літак, що пропав на Балкані. Всі гори на південь від Софії, Перім і Родоп перешукали військові й поліційні стежі та спортові експедиції, але без успіху. З причини неприятливих атмосферичних умовин розшуки стрічаються з великими труднощами. Гори сповиті густими хмарами, а на цілому терені падуть дощі. Директор „Льоту" в Софії Здроєвський, призначив 15.000 левів нагороди за віднайдення літака. Крім того з болгарського боку жертвовано 5.000 левів. Селяни, які бачили літак у горах Перім, кажуть, що коли літак щез у мряці над лісом, чули незабаром експльозію. Тому загально думають, що літак став жертвою катастрофи і нема надії, щоби хтось із шістьох осіб, які находилися в ньому, міг ще жити.

— **Шаховий турнір.** Як повідомляють з Амстердаму, 19. і 20. партія шахового турніру між Альохіном і Еве скінчилися ремісово. Зате 21-шу партію виграв після 32 ходів Альохін. Теперішній стан метчу: Альохін 12 пунктів, Еве 9.

— **Міжнародню виставу в Парижі замкнули.** 25 ц. м. відбулося врочисте замкнення світової вистави в Парижі. Після офіціяльних промов перенесено в дефіляді перед президентом Лебреном прапори 45 держав, що брали участь у виставі, та відчитано спис признаних нагород і відзначень. Найвищих нагород, т. зв. „Ґран прі" признано 2.449, крім того коло 4 тисяч золотих медаль та велику скількість срібних і бронзових. Загально признано коло 15 тисяч ріжних нагород і відзначень. Виставу відвідало поверх 30 міліонів людей, виставців було 20 тисяч. Що буде дальше з виставою, не знати. Парижани домагаються, щоб її з весною продовжили.

Спорт.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ

Товариські змагання цих дружин відбудуться в неділю 28. ц.м. на грищі Погоні. Початок метчу в год. 11.30 перед полуднем. Обі дружини виступлять у своїх найкращих складах.

Цей метч не відбудеться тільки тоді, якщо погода до неділі зміниться.

СПОРТОВІ НОВИНКИ

Україна — Погонь. Боксерський метч обох цих дружин відбудеться в неділю 5. грудня ц. р. у спортовій галі при вул. Яблоновських. Близчі подробиці того метчу подамо пізніше.

Виділ С. Т-ва Україна звертається зі закликом до всіх охочих вправляти бокс, зголошуватися до боксерської секції. Треніґи для новиків починаються вже 1. грудня ц. р. Зголошуватися можна кожного дня від год. 7—9 вечором в домівці С. Т-ва Україна при вул. Сапіги 49. І. п.

Русь буде грати в гаківку. Досі гаківка не мала на Закарпатті зовсім популярности. Аж тепер довідуємося, що Русь організує першу гаківкову дружину в Ужгороді і що вже звернулася до празького гаківкового союзу по інформації. Перший крок уже зроблений і сподіємося, що небавом гаківкарі Руси стануть не менше популярні, як їх спітоварищі футболісти.

І легкоатлетика будиться в Ужгороді. Таку вістку приносить чеський часопис А-Зет, який пише, що Русь зорганізує вже на весну легко-атлетичну секцію.

Репрезентація Чехословаччини — АІК. Стокгольм 5:4 (1:3). Чеська дружина розіграла тренінґове змагання зі шведською дружиною АІК зі Стокгольму і мало що не програла.

Румунський футбол професійний. У найближчому часі думають завести в Румунії професіоналізм у копаному мячі. Одночасно буде створена нова професійна Ліга. Кільки клюбів буде в ній грати — поки що не відомо.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Направа жіночих торбинок

та продаж наймоднішої шкіряної галянтерії по найнижчих цінах тільки в **Робітні Римарсько-Галянтерійній Й. БАРЕР,** Львів, Сикстуська 2, побіч фірми Саламандра.

„MANUFACTURA" під упр. О. Стефановича ЛЬВІВ, пл. КАПІТУЛЬНА ч. 3. поручає **НА ЗИМУ** 1937-8 наймодніші матеріяли на мужеські та жіночі одяги.

Щиро радимо перед закупном радієвого апарату послухати віденського „KAPSCHA" (Wiener Präzisionsarbeit)

Фото-Електрокабель ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 10, Тел. 214-21.

Мінімальне зужиття струму завдяки новочасним лямпкам Сер. Е. досі у краю незнаним.

Позір! Єдині українські шоферські курси ІНЖ. Ярослава Білинського

Проваджені українськими фаховими силами, поручаються всім, що хочуть здобути всесторонне знання в ділянці моторизації та запевнити собі певний прожиток. — **Інформації і записи щодня.** —

Львів, вул. Сикстуська 43. — Телефон 271-55.

Театри.

Великий Театр:

Субота 27. XI. год. 7.30 веч. „Фройда теорія снів".

Театр Ріжнородностей:

Субота 27. XI. год. 7.30 „Цей і той".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ВИННИКИ к. ЛЬВОВА.

27. XI. Циганський барон.
28. XI. Орленя.
29. XI. Шаріка.
30. XI. Муж двох жінок.
1. XII. Ніч під Івана Купала.
2. XII. Довбуш.

Дня 5. XII. театр починає свої виступи у Жовкві.

КІНА.

АПОЛЬО: „Кохання та сльози жінки".
АТЛЯНТИК: „Останній поїзд з обложеного міста".
ВАНДА: „Малий бунтар", „Зі сто масками".
ҐРАЖИНА: „Певні".
ЕВРОПА: „Король і хористка".
КАСІНО: „Коли цвітуть бози".
КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Доленги-Мостовича.
МАРУСЕНЬКА: „Дибук".
МЕТРО: „Ромео і Джулієта" з Нормою Шірер.
МІРАЖ: „Ніч перед битвою".
МУЗА: „Рожа" на осн. Жеромського.
ПАКС: „Чорний граф". Пат і Патахон.
ПАЛЯС: „Чар богеми" (Марта Еґерт, Іван Кепура).
РАЙ: „Не цілуй у кіні".
РІЯЛЬТО: „Лише раз кохала".
СВІТ: „Криваві перли" і „Спокусниця".
СТИЛЕВЕ: „Після бурі" і ревія.
ТОН: „Зелений сиґнал".
УТІХА: „Робінзон Крузо" і ревія.
ХИМЕРА: „Парамата".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Версаль, Ніцца, Монте Карльо".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Острови Сунда".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 27. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика, 20.15, 21.00 „Ритм вел. міста" вес. концерт, БІЛГОРОД 20.00, 21.00, 22.00 „Польська кров" оп. Недбаля, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 18.30 Спів, 22.25 Військова орхестра, ВІДЕНЬ 15.15 Хор, 18.20 Лекція нар. пісні та камер. муз., 19.30, 20.00, 21.00 „Ева" оп. Легара, 21.45 Форт., 22.20 Дуэта орх., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.00 Музика та гумор, КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вістки для Закарпаття, 18.00 Для молоді, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, ПРАГА 20.00, 21.00 „Цар і тесля" оп. Льорцінґа, РАДІО ПАРІ 18.00 Для дітей, 21.30, 22.00, 23.00, 24.00 „Ловці перел" оп. Бізета, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Джіневра делі Альмієрі" оп. Перегали.

Неділя, 28. листопада 1937.

БЕРЛІН 15.30, 18.00 Музика; БІЛГОРОД 19.00, 20.10 Спів; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 18.15 Циг. музика, 21.55, 22.00 Концерт; ВІДЕНЬ 15.40 Смичк. квартет, 19.25 Скр. рецитал Телеманія, 20.00 Жінки прикрашують життя, радіопопурі; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.30 Шведські пісні, 18.00 Гарні мельодії; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; ЛЯЙПЦІҐ 20.00, 21.00 „Голяндець-скиталець" оп. Вагнера; МІЛЯНО 17.00, 18.00, 19.00 Симф. концерт, 21.00 Хор; ПРАГА 12.20 Розр. музика, 21.00 Концерт ф'льг.; РАДІО ПАРІ 18.00 Концерт муз. т-ва „Паделю", 20.37 Гумор, 21.15 Спів, 21.30, 22.00 Симф. концерт; РИМ 17.00 Розр. програма, 21.00, 22.00 „Скальо ді фортуна" муз. фантазія Роса Пароді.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 27. листопада 1937

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.40 Серенади з гр. па., 12.03 Військ. орх., 13.45 Концерт бажань, 15.20 Радіотехнічні актуалії, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Театр Уяви для дітей: „Про сирену, що хотіла бути людиною" на осн. Андерсена, з муз., 16.15 Нар. капеля, 16.50 Актуальна гутірка, 17.00 „Артур Гроттер" біографічне опов., 17.15 Від Атен до Байрайту, 17.50 Наша програма, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Камер. концерт: скр., віол. форт., 18.35, 19.50 Актуальна гутірка, 18.55 Програма на завтра, 19.00 „Танцювала риба з раками, „Андрійки" для дітей, 20.00 Розр. концерт, сопр., барит. форт. дует, 21.45 „Приятель Пшекладанського" скеч В. Раорта, 22.00 Легка музика, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Танк. музика; у перерві в год. 23.10 „Телеграма" гумореска Петра Франка.

Неділя, 28. листопада 1937.

8.00 Сигнал часу; 8.15 Для села: Хл. Газетка, Про що треба подумати в зимі, Хоральна музика з пл., Плекання садів; 10.30 Репортаж із Перемишля; 11.30 Музика з пл.; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Ост. премієра у Львові; 13.10 „Гамайда" оповідання; 13.30 Орх., спів; 14.30 Трансмісія з відслонення памятника Совінського у Варшаві; 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Музика з пл., „Нещастя", Вчімся від англ. годівельника; 15.45 Для дітей: З нашої бібліотечки, Музика з пл.; 16.05 Анниця та життя; 16.20 Орх. і солісти; 18.05 Форт.; 18.30 Поклін Ст. Виспянському; 18.45 Театр Уяви: „Варшав'янка" Ст. Виспянського; 20.00 Спів, скрипка, форт; 20.35, 21.00 Спорт; 20.40 Політ. огляд; 20.50 Веч. денник; 21.15 Лішітація пісеньок, легка словно-муз. авд., 22.00 Оповідання про Моцарта; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танк. музика з пл.

Радіокутик.

ПЕРШИЙ ТЕЛЕВІЗІЙНИЙ КІНОТЕАТР.

1937 рік є без сумніву роком перемоги телевізії. Тепер закінчують у Льондоні інсталяційні роботи в новому кіні, яке вдкриють уже в найближчому часі. Крім звичайної програми на екрані цього кіна будуть висвітлювати телевізійні картини. Відвідувачі матимуть змогу подивляти найславніших артистів світа підчас праці в студіях, знаменитих режисерів підчас праці в ателя, сцени театральних вистав, опер та ін. Населення Льондону є дуже горде, що їх столиця перша у світі має таке кіно.

РАДІО НА ПОСЛУГАХ АЛЬПІНІСТІВ.

Багато гірських захистів в Італії, на висоті 3000 м., засоблені в приймачі та висильні радіоапарати. Таким чином, туристи мають змогу підтримувати контакт з рівнинами. Швайцарія також переводить подібні досліди. В короткому часі треба сподіватися, що швайцарські захисти матимуть радіоапарати. Завдяки такому застосуванню радія альпіністи зможуть діставати метеорольогічні комунікати та інші потрібні інформації, а в випадку якогось нещастя — скоро покликати поміч.

В ЧЕСТЬ МАРКОНІЯ.

Мусоліні затвердив проект міністра Народньої Культури реалізації пляну звшанування памяти Марконія. В Римі стане памятник великого італійця: встановлять стипендіяльний фонд для студентів з відділу радіової інжинірії, та буде признана окрема грошева допомога бідним радіотелеграфістам і їх родинам.

Національна Рада Наукових Дослідів вирішила оснувати рід музею Марконія у давній його робітні. Усе приладдя, яким послуговувався великий вчений, буде збережене для нащадків. Крім гарної колекції автографів, документів та наукових апаратів, винайдених або сконструованих Марконієм, також будуть збережені всі особисті памятки, колекція друкованих споминів, книжок про Марконія, бібліографія виданих праць Марконія та інших авторів на тему наукової діяльности винахідника бездротного телеграфу. Ця ініціятива збереже цінні рукописи та особисті речі Марконія перед розсіянням їх по світі серед збирачів.

БІРЖА.

Львів 26 листопада 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·03, 89·60, Доляри американські 5.27·50, 5.25·00, Доляри канад. 5.27·50—5.25·00 Фльорени гол. 294·32—292·60, Франки фр. 18·06—17·66, Франки швайцарські 122.55—121·75, Фунти англ. 26·46—26·30, Ґульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·70, Кор. дан. 118·09—117·25 Кор. норв. 132·88—131·90, Корони шв. 136·43—135·45, Ліри, італ. 21·80—21·00, Марки фінлянд. 11·68, —11·25, Марки нім. 118·00 — 114·00, Шилінги австр. 99·20—98·00, Тель Авів 26·30 —26·00, Марки нім. срібні 121·00 — 117·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 57·50, 57·38, 3 інвс 1 ем 72.75 серія. 84·50 3 поз. інв. 2 ем 71·75 серія 82·50 5 конверс. 63·50, 4 пр. дол. ненот. 4 консол. 58·75

Папери.

Банк Польський 108·00. Цукор 33·00. Вугіль 24·75, 24·50, Лільпоп 53·25, Моджеїв 9·75, Островець 48·75, Стараховичі 30·00, Габербуш 42·25.

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

Львів, 26. листопада 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·35 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·40 зол.
молоко	19—20 сот.
яйця (копа)	5·70 зол.

Тенденція вдержана на всі артикули.

ОПОВІСТКИ.

ЛИСТИ під шифрою „Листопад" просимо відобрати в Адміністрації „Діла".

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ШУКАЮ посади, добре варю, перу біля, молода енергійна. Зголошення до Адмін. під „Енергійна". 2171 1—1

КУПНО - ПРОДАЖ

ПЕЧІ залізні Ватра, Метеор, Меркур, кухонні виправи, шведські прімуси, приладдя, Ревчнер, Леґіонів 37. 2003 12-0

ОКАЗІЙНО до продажі машини до шиття ріжних систем, кравецькі, жіночі шевські, Ґданський, Коллонтая 2. 2018 12-14

„ПРИГОДИ доброго вояка Швейка", том IV (останній, найбільший й найцікавіший) набувати по 4 зол. у всіх книгарнях! 2138 6—

ВАЖНЕ ДЛЯ ФАХІВЦІВ! Науково-фахові і практичні книжки та самоучки для всяких фахівців, а м. ін. для ремісників в мовах українській, польській, нім. та інших достарчає „Нова Бібліотека", Копцева 4. На відповідь залучити поштмарку. 2166 1—3

ОКАЗІЙНО продам 2 річники Л. Н. Вістника 1930 і 1931 рр. Зголошення „Діло" для „Оказія". 2166а 2—2

ПІЖАМИ фляпелеві 3.50, хлопячі сорочки фляпелеві 3.25 та все для дітей поручає „СВІТ ДИТИНИ", Львів, Сикстуська 2. 2164 1—1

ВИБАГЛИВІ декорації кімнат, фіранки ручної роботи, накидки, матеріяли, по дуже низькій ціні поручає Варібен Фрайліха, вул. Сикстуська 21. 2157 1-7

СОРОЧКИ мужеські фляпелеві в 15 гатунках найнов'ші 5.90, 6.80, 7.50, вибагливі бонжурки 9.80, 16.90, „АСТРА", — Львів, Сикстуська 2. 2163 1—1

РІЖНІ

НАПРАВЛЯЄ, стриже, чистить перські дивани, смирненські і фабричні килими, скоро. Купує дивани перські і приймає в коміс, крамниця з килимами Борковська, Львів, пл. Бернардинська 12. 2044 4—9

НА ШЛЮБИ, забави, випозичає убрання візитові, смокінгові, фракові. Ціни низькі. Коллонтая 10. Тел. 215-37. 2026 7—10

РОБІТНЯ артистично-бронзівнича виконує всякі церковні речі, як монстрації, чаші, павуки і т. п. Відволочує теж чаші та всяке інше. Фединський Степан Львів, Вірменська ч. 25 (в реальности „Зорі"). 1927 3—15

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортен тепер **Бема 12 а.** тел. 224-81 1959 14-30

БЮРО ПОЛАГОДИ у Варшаві Олени Васильчук, полагоджує всі справи торговельні та дає нформації, заощаджуючи зайву подорож до Варшави. У домівці Бюра постійний сальон-виставка „Гуцулка", що закуповує і приймає в комісову продаж вироби українського народнього мистецтва, промислу (килими, ліжники, вишивки, кераміку й деревляну різьбу). **Варшава, вул. Маршалковська 97 А, м. 2 (тел. 9-83-93).** 1652 29—30

ГОДИННИКИ, обручки, перстені, доручки, накриття, біжутерію поручає найдешевше Вандер, Шайнохи один. — Прецизійна, дешева направа годинників і біжутерії. 2170 1—1

СМАЧНІ, ЗДОРОВІ І ДІЄТИЧНІ обіди можна дістати у п. Міри Блавацької, при вул. Голувка 6, II. 2172 1—1

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 480.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик.

Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.